

BOP'TA İSRAİL'İN YÖNLENDİRİCİ ROLÜ VE RUSYA-UKRAYNA KRİZİNE ETKİLERİ

Sıddık ARSLAN*

ÖZET

Bu çalışma, İsrail'in Ortadoğu'da güvenlik söylemi altında yürüttüğü bölgesel nüfuz stratejisinin, Rusya ile geliştirdiği örtük işbirliği üzerinden Batılı aktörlerin Ukrayna'daki angajman (bağlantı) düzeylerini nasıl etkilediğini ve Rusya'nın 'ertelenen parçalanma' sürecini hangi biçimlerde şekillendirdiğini analiz etmektedir. Waltz'un yapısal realizmi ile Mearsheimer'in saldırgan realizm teorisini sentezleyen çalışma, "**Stratejik Erteleme Teorisi**" adlı yeni bir kavramsal çerçeve geliştirmiştir. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak, 2015-2025 döneminde 47 diplomatik yazışma, 312 akademik makale ve 900 medya içeriği süreç takibi, belge analizi ve karşılaştırmalı tarihsel analiz teknikleriyle incelenmiştir. Bulgular, İsrail'in "*çok kutuplu senkronizasyon*" stratejisi ve "dosya bazlı ittifaklar" modeli aracılığıyla Suriye'de Rusya ile koordinasyon sağladığını, bunun karşılığında Moskova'nın Ukrayna'da manevra alanı elde ettiğini göstermektedir. Netanyahu-Putin görüşmelerindeki "*stratejik sessizlik*" ve AIPAC destekli kongre üyelerinin Ukrayna yardım paketlerine kısıtlayıcı yaklaşımı, örtük işbirliğinin somut göstergeleridir. 15 Ağustos 2025 Alaska görüşmesinde somutlaşan uzlaşma, hipotezi %93 oranında doğrulamıştır. Çalışma, orta büyüklükteki güçlerin sistem-manipülatör kapasitelerini ortaya koyarak, BOP'un gerçek mahiyetinin Büyük İsrail Projesi olduğunu göstermiş ve Rusya'nın sistemik parçalanmasının ertelenme mekanizmalarını açıklamıştır. Sonuçlar, 21. yüzyıl jeopolitiğinin klasik paradigmalardan ötesinde yeni analitik araçlar gerektirdiğini, uluslararası sistemin hibrit ittifak yapılarına ve sofistike manipülasyon stratejilerine zemin hazırladığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Stratejik Erteleme Teorisi, İsrail-Rusya İlişkileri, Ukrayna Krizi, Büyük Ortadoğu Projesi, Büyük İsrail Projesi, Sistem Manipülasyonu

ISRAEL'S STEERING ROLE IN THE GREATER MIDDLE EAST INITIATIVE AND ITS IMPLICATIONS FOR THE RUSSIA-UKRAINE CRISIS

ABSTRACT

This study analyzes how Israel's regional influence strategy in the Middle East, conducted under the security discourse, has affected Western actors' engagement levels in Ukraine through covert cooperation with Russia and shaped Russia's 'postponed fragmentation' process. Synthesizing Waltz's structural realism with Mearsheimer's offensive realism theory, the study develops a new conceptual framework called "Strategic Postponement Theory." Using qualitative research methods, 47 diplomatic correspondences, 312 academic articles, and 900 media contents from 2015-2025 were examined through process tracing, document analysis, and comparative historical analysis techniques. Findings reveal that Israel, through its "multipolar synchronization" strategy and "issue-based alliances" model, coordinated with Russia in Syria, allowing Moscow to gain maneuvering space in Ukraine in return. The "strategic silence" in Netanyahu-Putin meetings and AIPAC-backed congress members' restrictive approach to Ukraine aid packages are concrete indicators of covert cooperation. The compromise materialized in the August 15, 2025 Alaska meeting confirmed the hypothesis by 93%. The study reveals

* Dr, Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Genel Sekreter Yardımcısı.

siddikarslan@hotmail.com

Orcid ID: 0009-0009-3169-3763

Geliş Tarihi: 01.06.2025 / Kabul Tarihi: 07.12.2025 Çalışma Türü: Diğer

Yazarlar, herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemiştir. Turnitin/Ithenticate/İntihal ile İntihal Kontrolünden Geçmiştir. Screened for Plagiarism by Turnitin/Ithenticate/İntihal Licenced by CC-BYNC ile lisanslıdır.

the system-manipulator capacity of middle powers, proves that the real nature of the GMP is the Greater Israel Project, and explains the mechanisms of Russia's postponed systemic fragmentation. Results demonstrate that 21st-century geopolitics requires new analytical tools beyond classical paradigms, with the international system providing ground for hybrid alliance structures and sophisticated manipulation strategies.

Keywords: Strategic Postponement Theory, Israel-Russia Relations, Ukraine Crisis, Greater Middle East Project, Greater Israel Project, System Manipulation

GİRİŞ

Uluslararası sistemin yapısal dönüşüm süreçleri, 21. yüzyılın ilk çeyreğinde klasik güç dengesi teorilerinin ötesinde yeni analitik çerçeveler gerektirmektedir. Kenneth Waltz'un (1979) yapısal realizm teorisi, devletlerin güvenlik maksimizasyonu için ittifak kurma ve dengeleme davranışlarını açıklarken; günümüzde gözlemlenen çok katmanlı ve örtük işbirliği mekanizmalarını tam olarak kavrayamamaktadır. Bu teorik yetersizlik, özellikle ideolojik ve jeopolitik çelişkilere rağmen pragmatik (faydacı/yararlı) uzlaşmaların gerçekleştiği hibrit güvenlik düzenlemelerinde kendini göstermektedir. Bu bağlamda çalışmanın temel araştırma sorusu şudur: "*İsrail'in Ortadoğu'da, özellikle Suriye bağlamında, güvenlik söylemi altında yürüttüğü bölgesel nüfuz ve yayılma stratejisini desteklemek üzere Rusya ile geliştirdiği örtük işbirliği; Batılı aktörlerin Ukrayna'daki angajman düzeylerini nasıl etkilemiş ve bu durum Rusya'nın 'ertelenen parçalanma' sürecini hangi biçimlerde şekillendirmiştir?*" Bu soru, Mearsheimer'ın (2001: 29-54) büyük güç politikasının trajedisi kavramını, bölgesel hegemonya arayışları ile küresel güç dengeleri arasındaki etkileşim bağlamında yeniden değerlendirmeyi gerektirmektedir.

Sorunun önemi, üç temel düzeyde kendini göstermektedir: Birincisi, klasik ittifak teorilerinin açıklayamadığı yeni tip güvenlik işbirliği modellerinin ortaya çıkması; ikincisi, bölgesel güçlerin küresel dengeleri manipüle etme kapasitelerinin artması; üçüncüsü, ideolojik ve jeopolitik çelişkilere rağmen pragmatik uzlaşmaların mümkün hale gelmesidir. Bu üç düzey, Kissinger'ın (1994: 762-857) "*yeni dünya düzeni*" analizinde öngörülen çok kutuplu sistemin beklenmedik bir tezahürünü oluşturmaktadır. Bu çalışma, literatürdeki önemli bir boşluğu doldurmayı hedeflemektedir: Büyük Ortadoğu Projesi (BOP) ile Ukrayna krizi arasındaki sistematik bağlantının, İsrail'in aracı rolü üzerinden analiz edilmesi. Mevcut literatür genellikle bu iki coğrafi alanı ayrı krizler olarak ele alırken (Sarotte, 2021: 234-497; Lucas, 2014: 89-244), bu çalışma aralarındaki stratejik bağımlılık ilişkisini ve İsrail'in bu bağımlılığı kendi lehine nasıl araçsallaştırdığını ortaya koymaktadır.

Daha önce bu sorun, ya Ortadoğu merkezli güvenlik çalışmaları ya da Avrupa güvenlik mimarisi bağlamında ayrı ayrı incelenmiştir (Mearsheimer ve Walt, 2008: 11-272). Ancak İsrail'in "**çok kutuplu senkronizasyon stratejisi**" (*uluslararası ilişkiler ve jeopolitika bağlamında, çok kutuplu bir dünya düzeninde farklı güç merkezlerinin [kutup] kendi çıkarları doğrultusunda hareket ederken, aynı zamanda belirli hedeflere ulaşmak veya küresel sorunları çözmek için birbiriyle uyumlu ve eşgüdümlü bir şekilde hareket etmesini sağlamaya yönelik yaklaşımlar - yani farklı güç merkezleriyle eş zamanlı ve çelişkili görünen ilişkiler geliştirerek jeopolitik manevra alanı oluşturma*) sistematik olarak analiz edilmemiştir. Allison'ın (2013: 145-238) Rusya'nın askeri müdahale doktrini analizi ile Applebaum'un (2020: 67-172) otoriter rejimlerin işbirliği mekanizmaları çalışması, bu stratejinin farklı boyutlarına değinse de, İsrail'in sistem-manipülatör rolünü göz ardı etmektedir. Bu çalışma, önceki araştırmalardan üç temel yönüyle ayrılmaktadır: Birincisi, yapısal realizm perspektifinden İsrail'in sistem-manipülatör rolünü teorize etmesi; ikincisi, BOP'un gerçek mahiyetinin Büyük İsrail Projesi (BİP) olduğu savını ampirik bulgularla desteklemesi; üçüncüsü, Rusya'nın "ertelenen parçalanma" kavramını uluslararası sistemin yapısal baskıları bağlamında kavramsallaştırmasıdır.

Bu çalışmanın metodolojik yaklaşımı, nitel araştırma paradigması (Baltacı, 2019: 368-383) içinde konumlanmaktadır. Belge analizi (Kıral, 2020: 172-186), süreç takibi (Söyler, 2021: 68-91) ve karşılaştırmalı tarihsel analiz teknikleri (Mahoney & Rueschemeyer, 2003: 3-27) kullanılarak, 2015-2025 dönemindeki diplomatik yazışmalar, istihbarat raporları, medya analizleri ve akademik kaynaklar sistematik olarak incelenecektir. Veri üçgenlemesi (triangülasyonu) yöntemiyle (Flick, 2018: 528-541), farklı kaynaklardan elde edilen bilgilerin çapraz doğrulaması yapılacak ve böylece bulguların geçerliliği güçlendirilecektir.

Araştırma, 2015-2025 döneminde Suriye, Ukrayna ve İsrail üçgeninde gelişen jeopolitik dinamikleri, Brzezinski'nin (1997: 30-136) "Büyük Satranç Tahtası" metaforunun güncel tezahürü olarak ele almaktadır. Bu dönem seçimi, Rusya'nın Suriye'ye askeri müdahalesinden (Eylül 2015) başlayıp, 15 Ağustos 2025'te Alaska'da gerçekleşeceği öngörülen Putin-Trump görüşmesine kadar uzanan kritik bir jeopolitik dönüşüm sürecini kapsamaktadır. Bu zaman dilimi, uluslararası sistemdeki güç dağılımının yeniden yapılandırıldığı, hegemonik düzenin sorgulandığı ve yeni ittifak modellerinin ortaya çıktığı bir geçiş dönemini temsil etmektedir. Çalışmanın genel amacı, uluslararası sistemdeki güç dağılımının yeniden yapılandırılma süreçlerini İsrail'in aracı rolü üzerinden analiz etmektir. Çalışmanın özel hedefleri ise: (1) İsrail-Rusya örtük işbirliğinin mekanizmalarını ortaya koymak, (2) Bu işbirliğinin Batı'nın Ukrayna politikasına etkilerini analiz etmek, (3) Rusya'nın sistemik parçalanma sürecinin ertelenmesinde İsrail faktörünün rolünü değerlendirmektir.

Bu çalışmanın hipotezi şudur: *"İsrail, Suriye ve genel olarak Ortadoğu'daki güvenlik söylemi üzerinden toprak ve nüfuz alanını genişletme stratejisini güçlendirmek amacıyla, Batılı aktörler nezdinde Rusya'ya belirli jeostratejik tavizlerin verilmesini teşvik etmiş ve bu süreçte Batılı başkentlerdeki nüfuzunu kullanarak Ukrayna'daki angajman düzeylerinin azaltılmasına aracılık etmiştir. 15 Ağustos 2025'te Alaska'da gerçekleşen Putin-Trump görüşmesinde somutlaşan bu dinamik, Rusya'nın Ukrayna'da maruz kaldığı baskının kısmen hafifletilmesine ve belirli jeopolitik kazanımlar elde etmesine zemin hazırlamıştır. Böylece Rusya'nın kısa vadede iç parçalanmaya sürüklenmesi ertelenmiş; İsrail ise Suriye merkezli bölgesel üstünlük kurma girişimlerinde Rusya ve dolaylı olarak Çin'in müdahalelerinden görece bağımsız bir hareket alanı elde etmiştir. Bununla birlikte, İsrail'in bölgesel kazanımlarının kalıcı hâle gelmesi durumunda, ilerleyen dönemde Rusya'nın enerji ve diğer doğal kaynaklarının yeniden paylaşımına ve büyük güç kapasitesinin ortadan kaldırılmasına yönelik daha keskin bir parçalanma stratejisinin devreye sokulacağı yönünde güçlü beklentiler bulunmaktadır."*

Bu hipotez, Waltz'un (1979: 102-276) sistemik baskılar teorisi ile Mearsheimer ve Walt'ın (2008: 19-250) İsrail lobisinin ABD dış politikasına etkisi analizini sentezleyerek, yeni bir teorik çerçeve önermektedir: **"Stratejik Erteleme Teorisi"** (Strategic Postponement Theory). Bu teori, üç temel önermeye dayanmaktadır: (1) Orta büyüklükteki güçler, büyük güçler arasındaki sistemik çelişkileri kullanarak kendi bölgesel hegemonyalarını inşa edebilirler; (2) Bu süreçte, Batılı başkentlerdeki nüfuz ağları kritik rol oynar; (3) Sistemik parçalanma süreçleri, taktik uzlaşmalarla ertelenebilir ancak yapısal dinamikler nedeniyle tamamen engellenemez. Fukuyama'nın (2018: 90-198) kimlik politikası analizinin aksine; bu yaklaşım ideolojik faktörleri ikincil, yapısal güç dinamiklerini birincil değişken olarak ele almaktadır.

Araştırmanın temel varsayımları şunlardır: Birincisi, devletler rasyonel aktörler olarak ulusal çıkarlarını maksimize etmeye çalışmaktadır (klasik realizm varsayımı); ikincisi, uluslararası sistemin anarşik yapısı, devletleri güvenlik ikilemelerine ve stratejik manipülasyonlara yöneltmektedir (neorealizm varsayımı); üçüncüsü, orta büyüklükteki güçler, büyük güçler arasındaki rekabeti kendi lehlerine kullanabilecek manevra kapasitesine sahiptir (revize edilmiş yapısal realizm varsayımı); dördüncüsü, enformasyon asimetrisi ve istihbarat operasyonları, güç dengelerini geçici olarak değiştirebilir (stratejik istihbarat teorisi varsayımı).

Çalışmanın disiplinlerarası boyutu, uluslararası ilişkiler teorisi ile stratejik coğrafya, enerji güvenliği, istihbarat çalışmaları ve karşılaştırmalı dış politika analizinin kesişiminde konumlanmaktadır. Bu disiplinlerarası yaklaşım, kompleks jeopolitik süreçlerin çok boyutlu analizini mümkün kılmaktadır. Literatürde bu konuya yönelik güncel tartışmalar, özellikle Snyder'ın (2018: 204-243) "özgürlüksüzlüğe giden yol" tezi ile Todd'un (2003: 104-156) "imparatorluk sonrası düzen" analizi arasında yoğunlaşmaktadır. Ancak bu tartışmalar, İsrail'in sistem-içi manipülasyon kapasitesini ve bunun Rusya'nın jeopolitik kaderini nasıl şekillendirdiğini yeterince ele almamaktadır. Bu eksiklik, mevcut çalışmanın temel motivasyonunu oluşturmaktadır.

Araştırma konusunun güncelliği, dört kritik gelişmeye dayanmaktadır: Birincisi, Aralık 2024'te Suriye'de Esad rejiminin devrilmesi ve HTŞ'nin iktidara gelmesi; ikincisi, Netanyahu hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin tutuklama kararı vermesi (21 Kasım 2024); üçüncüsü, Trump yönetiminin Ukrayna politikasındaki öngörülen paradigma değişimi; dördüncüsü, Rusya-İsrail ilişkilerinde gözlemlenen stratejik yoğunlaşma ve bunun Suriye sahasındaki yansımalarıdır. Bu gelişmeler, çalışmanın temel argümanını destekleyen ampirik sonuçlar sunmaktadır.

Çalışmanın sınırlılıkları açık bir biçimde belirtilmelidir: Birincisi, gizli diplomatik yazışmalara ve istihbarat raporlarına sadece açık kaynaklara yansıyan sınırlı erişim nedeniyle bazı çıkarımlar dolaylı kanıtlara dayanmaktadır; ikincisi, 2025 yılının geri kalanındaki gelişmeler tahmin edilebilir ancak kesin olarak bilinemez; üçüncüsü, aktörlerin irrasyonel davranış potansiyeli teorik modele tam olarak entegre edilememiştir. Bu sınırlılıklara rağmen, çalışma mevcut veriler ışığında güçlü bir analitik çerçeve sunmaktadır.

Makalenin yapısı, klasik bilimsel metodolojiye uygun olarak düzenlenmiştir: Literatür taraması bölümünde mevcut teorik yaklaşımlar eleştirel olarak değerlendirilecek ve çalışmanın teorik konumu netleştirilecek; teorik çerçeve bölümünde "**Stratejik Erteleme Teorisi**" detaylandırılacak ve operasyonel değişkenler tanımlanacak; yöntem bölümünde nitel araştırma teknikleri, veri toplama prosedürleri ve analiz stratejileri açıklanacak; bulgular bölümünde 2015-2025 dönemindeki kritik gelişmeler sistematik olarak analiz edilecek ve hipotezin doğrulanma düzeyi değerlendirilecek; tartışma bölümünde bulgular teorik çerçeve ışığında yorumlanacak ve alternatif açıklamalar değerlendirilecek; sonuç bölümünde ise çalışmanın kuramsal ve pratik katkıları özetlenecek, politika önerileri sunulacak ve gelecek araştırmalar için yönlendirmeler yapılacaktır.

Bu çalışmanın sonuçları, dört temel gruba katkı sunacaktır: Birincisi, uluslararası ilişkiler teorisyenlerine yeni bir analitik çerçeve sunarak akademik tartışmalara katkıda bulunacak; ikincisi, politika yapıcılara Ortadoğu-Avrupa güvenlik bağlantısının karmaşıklığını anlama konusunda yeni perspektifler sağlayacak; üçüncüsü, istihbarat analistlerine örtük işbirliği mekanizmalarını deşifre etme konusunda metodolojik araçlar sunacak; dördüncüsü, sivil toplum ve medya mensuplarına küresel güç mücadelelerinin arka planını anlama konusunda derinlikli bir analiz sağlayacaktır. Çalışmanın özgünlüğü, sadece ampirik bulguların yeniliğinde değil, aynı zamanda yapısal realizm teorisini 21. yüzyıl jeopolitik gerçekleriyle uyumlu hale getiren teorik katkısında ve "Stratejik Erteleme Teorisi" gibi yeni bir kavramsal çerçeve geliştirmesinde yatmaktadır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Uluslararası sistemin yapısal dönüşümü ve güç dengelerinin yeniden tanımlanması, 21. yüzyılda jeopolitik analizlerin temel sorunsalını oluşturmaktadır. Waltz'un (1979: 102-198) neorealist paradigması, devletlerin güvenlik maksimizasyonu için rasyonel davranış kalıpları geliştirdiğini savunurken; günümüzde gözlemlenen hibrit işbirliği modelleri ve çok katmanlı angajman stratejileri, klasik yapısal realizmin açıklayıcı gücünün sınırlarını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, Mearsheimer'in (2001: 29-154) "büyük güç trajedisi" kavramı, hegemonik rekabet ile bölgesel güç

dinamiklerinin kesişiminde yeni analitik perspektifler gerektirmektedir. Özellikle orta büyüklükteki güçlerin sistem-manipülator rolü üstlenebilme kapasiteleri, mevcut literatürde yeterince teorize edilmemiş bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Allison'ın (2013: 145-285) müdahale politikalarının dönüşümü üzerine yaptığı analizler, klasik güç dengesi teorilerinin günümüz koşullarında revize edilmesi gerekliliğini vurgulamaktadır.

Büyük Ortadoğu Projesi'nin (BOP) stratejik mahiyeti üzerine yapılan çalışmalar, projenin kökenlerini ve hedeflerini farklı perspektiflerden ele almaktadır. Mearsheimer ve Walt'ın (2008: 19-150) İsrail lobisinin ABD dış politikasındaki etkisini analiz eden çalışması, BOP'un arkasındaki aktör ağlarını ve çıkar ilişkilerini ortaya koyarken; Sander'in (2014: 241-580) tarihsel analizleri, projenin Soğuk Savaş sonrası dönemde şekillenen jeopolitik boşluktan nasıl beslendiğini göstermektedir. Bununla birlikte, Yinon'un (1982: 2-12) stratejik planının BOP ile olan organik bağlantısı ve bu bağlantının günümüz Ortadoğu dinamiklerine yansımaları, literatürde sistematik olarak incelenmemiştir. Muminov'un (2013: 73-150) Büyük İsrail düşüncesinin tarihsel kökenleri üzerine yaptığı araştırma, ideolojik motivasyonları açıklarken, operasyonel mekanizmaları yeterince aydınlatmamaktadır. Brzezinski'nin (1997: 30-156) Avrasya jeopolitiği analizi, bölgesel parçalanma stratejilerinin küresel hegemonya mücadelesindeki rolünü vurgularken, Ortadoğu-Ukrayna bağlantısını öngörememektedir. Sayın'ın (2006: 37-186) BOP'un gizli örgütlerle ilişkisini inceleyen kapsamlı çalışması, projenin operasyonel boyutlarını detaylandırırken, büyük güç rekabeti bağlamında yeterli teorik derinlik sunmamaktadır.

Rusya'nın Ortadoğu politikası ve özellikle Suriye müdahalesi üzerine yapılan güncel araştırmalar, Moskova'nın bölgesel angajmanının çok boyutlu karakterini vurgulamaktadır (Borshchevskaya, 2021: 17-209). Allison'ın (2013: 105-178) Rusya'nın askeri müdahale doktrini analizi, Kremlin'in risk hesaplamalarını ve karar alma mekanizmalarını açıklarken; Suriye özelinde İsrail ile geliştirilen koordinasyon mekanizmalarını yeterince ele almamaktadır. Tan ve German'ın (2022: 1-11) Suriye krizi bağlamında Rusya'nın pozisyonunu inceleyen çalışması, taktik düzeydeki işbirliğini belgelerken, stratejik uzlaşının Ukrayna krizine olan yansımalarını göz ardı etmektedir. Zisserman-Brodsky (2022: 211-221) ve Kertcher'in (2024: 67-82) Rusya-İsrail ilişkilerinin Suriye iç savaşındaki rolünü analiz eden tezi, iki ülke arasındaki askeri koordinasyonun teknik boyutlarını detaylandırırken, bu işbirliğinin küresel güç dengelerine etkisini sınırlı düzeyde tartışmaktadır. Preter & Lerner'ın (2024: 156-171) tarihsel, kültürel ve sosyal bağların Rusya-İsrail ilişkilerine etkisini inceleyen çalışması, iki ülkedeki Yahudi diasporasının rolünü vurgularken, bu sosyal ağların stratejik manipülasyon aracı olarak kullanımını yeterince analiz etmemektedir. Lucas'ın (2014: 89-174) "Yeni Soğuk Savaş" tezi, ideolojik antagonizmayı öne çıkarırken, pragmatik uzlaşların yapısal temellerini açıklayamamaktadır.

Ukrayna krizinin uluslararası sistem üzerindeki etkileri konusunda Sarotte'nin (2021: 234-367; Kashani, 2023: 101-109) NATO genişlemesi ve Rusya'nın güvenlik endişeleri üzerine yaptığı tarihsel analiz, krizin yapısal kökenlerini açıklarken, Ortadoğu dinamikleriyle olan bağlantıyı kurmamaktadır. Snyder'ın (2018: 204-295) "özgürlüksüzlüğe giden yol" tezi, Rusya'nın otoriter dönüşümünün dış politika yansımalarını incelerken, bu dönüşümün üçüncü aktörler tarafından nasıl yönlendirildiğini göz ardı etmektedir. Applebaum'un (2020: 67-192) otoriter rejimlerin işbirliği ağları üzerine yaptığı çalışma, ideolojik farklılıklara rağmen pragmatik uzlaşların nasıl mümkün olduğunu gösterirken, bu uzlaşların spesifik jeopolitik sonuçlarını yeterince analiz etmemektedir. Chomsky & Robinson'ın (2024: 35-274) uluslararası hukuk perspektifinden ABD müdahaleciliğini ele alan çalışması, hegemonik güçlerin hukuki meşruiyet arayışlarını incelerken, bu arayışların bölgesel güçler tarafından nasıl manipüle edildiğini tartışmamaktadır. Parçal'ın (2018: 32-58) 11 Eylül sonrası dönemde ABD'nin müdahale politikalarını analiz eden çalışması, "terörle mücadele" söyleminin jeopolitik hedefleri maskeleyişlevini vurgularken, bu söylemin farklı aktörler tarafından nasıl araçsallaştırıldığını yeterince ele almamaktadır.

Sistemik parçalanma süreçleri ve büyük güçlerin çöküş dinamikleri üzerine Todd'un (2003: 74-156) "imparatorluk sonrası düzen" analizi, hegemonik güçlerin iç çelişkilerinin dış politika krizlerine nasıl dönüştüğünü açıklarken, bu süreçlerin ertelenme veya hızlandırılma mekanizmalarını yeterince teorize etmemektedir. Fukuyama'nın (2018: 90-207) kimlik politikası ve tanınma talebi üzerine yaptığı çalışma, iç politik dinamiklerin dış politika tercihlerine etkisini vurgularken, jeopolitik hesapların kimlik politikalarını nasıl araçsallaştırdığını sınırlı düzeyde incelemektedir. Kissinger'ın (1994: 762-875) diplomasi tarihi analizi, güç dengesi politikasının evrimini açıklarken, 21. yüzyılın hibrit ittifak modellerini öngörememektedir. Dağ'ın (2025: 77-84) uluslararası sistem değişikliği ve İsrail-Gazze savaşı üzerine yaptığı güncel analiz, bölgesel çatışmaların sistemik dönüşüme etkisini vurgularken, bu çatışmaların büyük güç rekabetindeki araçsal rolünü yeterince derinleştirmemektedir. Yıldız'ın (2025: 34-44) İsrail dış politikasının temel dinamiklerini inceleyen çalışması, Tel Aviv'in çok yönlü diplomasi stratejisini belgelerken, bu stratejinin sistem-manipülatör boyutunu teorik düzeyde kavramsallaştırmamaktadır.

Çok kutuplu sistem dinamikleri ve yeni ittifak modelleri konusunda, literatürde belirgin bir teorik boşluk göze çarpmaktadır. Balcı ve Monceau'nun (2021: 1-246) BOP'un Türkiye ve Suriye üzerindeki etkilerini inceleyen çalışması, bölgesel aktörlerin sistemik baskılar karşısındaki konumunu analiz ederken, bu aktörlerin büyük güç dengeleri üzerindeki etkisini göz ardı etmektedir. Sayar'ın (2024: 534-548) Yinon Planı'ndan günümüze Ortadoğu'yu ele alan çalışması, İsrail'in uzun vadeli stratejik hedeflerini ortaya koyarken, bu hedeflerin Ukrayna krizi gibi görünürde ilgisiz olaylarla bağlantısını kurmamaktadır. Ulaş'ın (2025: 113-135) Filistin-İsrail ve Ukrayna-Rusya savaşlarını karşılaştırmalı olarak inceleyen çalışması, iki krizin medya temsiliyetindeki farklılıkları vurgularken, aralarındaki stratejik bağlantıyı yeterince analiz etmemektedir. Bu literatür taraması, mevcut çalışmaların üç temel eksikliğini ortaya koymaktadır: Birincisi, BOP ile Ukrayna krizi arasındaki sistemik bağlantının göz ardı edilmesi; ikincisi, İsrail'in sistem-manipülatör rolünün teorik düzeyde kavramsallaştırılmaması; üçüncüsü, "ertelenen parçalanma" fenomeninin yapısal bir süreç olarak analiz edilmemesi.

Bu literatür boşluğu, mevcut çalışmanın temel motivasyonunu oluşturmaktadır. Yapısal realizm perspektifinden İsrail'in çok kutuplu senkronizasyon stratejisini teorize etmek, BOP'un gerçek mahiyetini ampirik bulgularla ortaya koymak ve Rusya'nın sistemik parçalanma sürecinin ertelenmesinde İsrail faktörünün rolünü analiz etmek, bu çalışmanın özgün katkısını oluşturmaktadır. Literatürde parçalı olarak ele alınan bu unsurların bütünleşik bir teorik çerçevede sentezlenmesi, uluslararası ilişkiler disiplinine "**Stratejik Erteleme Teorisi**" gibi yeni bir kavramsal araç kazandıracaktır. Bu teorik katkı, sadece mevcut krizleri açıklamakla kalmayıp, gelecekteki benzer durumların analizinde de kullanılabilir metodolojik bir çerçeve sunmaktadır. Waltz'un (1979) yapısal realizmi ile Mearsheimer ve Walt'ın (2008) lobi etkisi analizinin sentezlenmesi, orta büyüklükteki güçlerin sistem üzerindeki etkisini açıklayacak yeni bir teorik model geliştirilmesini mümkün kılmaktadır. Bu model, klasik güç dengesi teorilerinin 21. yüzyıl koşullarına adaptasyonunu sağlarken, hibrit ittifak yapılarının ve çok katmanlı angajman stratejilerinin analizinde kullanılabilir analitik araçlar sunmaktadır.

3. TEORİK ÇERÇEVE

Bu çalışma, uluslararası sistemdeki güç dinamiklerinin karmaşık etkileşimlerini analiz etmek için Kenneth Waltz'un (1979) neorealist paradigması ile John Mearsheimer'in (2001) saldırgan realizm teorisini sentezleyen hibrit bir teorik çerçeve kullanmaktadır. Bu sentez, klasik yapısal realizmin sistemik baskılar analizini, orta büyüklükteki güçlerin sistem-manipülatör kapasiteleriyle (*bu kavramı, uluslararası ilişkilerde önemli bir rol oynayan orta büyüklükteki güçlerin, küresel sistemi veya belirli uluslararası düzenlemeleri kendi çıkarları doğrultusunda etkileme ve yönlendirme yeteneklerini ifade eder; bu, genellikle doğrudan bir "büyük güç" gibi sisteme hükmetme veya onu baştan aşağı değiştirme*

kapasitesine sahip olmasalar da, **akıllı stratejiler ve diplomatik manevralarla** sistem içindeki dengeleri, kuralları veya normları kendi lehlerine çevirme potansiyelleri anlamına gelir) birleştirerek "Stratejik Erteleme Teorisi" (Strategic Postponement Theory) adını verdiğimiz yeni bir kavramsal model ortaya koymaktadır. Bu teorik yaklaşım, İsrail'in Ortadoğu-Ukrayna krizleri arasında kurduğu stratejik bağlantıyı ve Rusya'nın sistemik parçalanma sürecinin ertelenmesindeki rolünü açıklamak için geliştirilmiştir.

Waltz'un (1979: 102-213) yapısal realizmi, uluslararası sistemin anarşik doğasının devletleri güvenlik maksimizasyonuna yönelttiğini savunur. Bu perspektife göre, sistemin yapısı aktörlerin davranışlarını belirleyen temel değişkendir. Ancak Waltz'un teorisi, orta büyüklükteki güçlerin büyük güçler arasındaki rekabeti manipüle etme kapasitesini yeterince açıklamamaktadır. İsrail'in hem ABD hem Rusya ile eş zamanlı stratejik ilişkiler geliştirmesi, klasik yapısal realizmin öngördüğü dengeleme (balancing) veya peşine takılma (bandwagoning) davranışlarının ötesinde, üçüncü bir strateji olan "çok kutuplu senkronizasyon"u (multipolar synchronization) ortaya koymaktadır. Bu strateji, sistemik baskıları kendi lehine yönlendirerek bölgesel hegemonyasını inşa etme kapasitesini göstermektedir.

Mearsheimer'ın (2001: 29-354) saldırgan realizm teorisi, büyük güçlerin hegemonyaya ulaşma güdüsünü vurgularken, bölgesel hegemonların küresel dengeleri nasıl etkilediğini açıklar. Bu çalışmada, Mearsheimer'ın teorisi İsrail'in bölgesel hegemonya arayışının küresel güç dengelerini manipüle etme boyutunu anlamak için genişletilmiştir. İsrail'in "**Büyük İsrail Projesi**" (BİP) çerçevesindeki yayılmacı politikaları (Sabbagh-Khoury, 2023: 7-345; Lustick, 2019: 9-197; Barnett, Brown, Lynch & Telhami, 2023: 19-318; Lustick & Samuel, 2024: 361-378; El-Shinawy, 2024; Salt, 2025; "Prof. Dr. Cihat Yayıcı", 2025; Dilan, 2024; Demokratik Modernite, 2025), saldırgan realizmin öngördüğü güç maksimizasyonu davranışının somut örneğini oluşturmaktadır. Ancak İsrail'in stratejisi, doğrudan askeri güç kullanımından ziyade, büyük güçler arasındaki çelişkileri derinleştirerek ve diplomatik manevra alanı oluşturarak hedeflerine ulaşmayı içermektedir. Bu yaklaşım, Mearsheimer ve Walt'ın (2008: 111-359) İsrail lobisinin ABD dış politikasındaki etkisine dair analizleriyle birleştiğinde, sistem-içi manipülasyon mekanizmalarının işleyişini açıklamaktadır.

Stratejik Erteleme Teorisi, üç temel önermeye dayanmaktadır: Birincisi, orta büyüklükteki güçler, büyük güçler arasındaki sistemik çelişkileri kullanarak kendi bölgesel hegemonyalarını inşa edebilirler. İkincisi, bu süreçte Batılı başkentlerdeki nüfuz ağları ve lobi faaliyetleri kritik rol oynar. Üçüncüsü, sistemik parçalanma süreçleri taktik uzlaşmalarla ertelenebilir ancak yapısal dinamikler nedeniyle tamamen engellenemez. Bu teorik çerçeve, İsrail'in Suriye'deki stratejik hedeflerine ulaşmak için Rusya'ya Ukrayna'da manevra alanı tanınmasını ve bunun karşılığında Batı'nın Ukrayna'daki angajmanını azaltmasını açıklamaktadır (Peters & Geist Pinfold, 2024: 175-185; Rakov, 2024: 61-286; Divsallar, 2024: 25-337; Jorge Trujillo, 2025: 1-9).

Brzezinski'nin (1997: 30-126) "Büyük Satranç Tahtası" metaforu, Avrasya'nın kontrolünün küresel hegemonyayı belirlediğini vurgular. Bu çalışmada, Brzezinski'nin jeopolitik analizi, Ortadoğu-Ukrayna bağlantısını anlamak için genişletilmiştir. Rusya'nın hem Ukrayna'da hem de Suriye'de eş zamanlı angajmanı, Avrasya'nın iki kritik bölgesinde güç projeksiyonu kapasitesini göstermektedir. Ancak İsrail'in diplomatik manevraları, Rusya'nın bu iki cephede aynı anda etkili olmasını engelleyerek, kendi bölgesel hegemonyasına alan açmaktadır. Bu dinamik, Kissinger'ın (1994: 762-875) güç dengesi diplomasisi analizini 21. yüzyıl koşullarına uyarlayarak, hibrit ittifak modellerinin ve çok katmanlı angajman stratejilerinin teorik temellerini oluşturmaktadır.

Sistemik baskılar ve aktör davranışları arasındaki ilişki, bu çalışmanın teorik çerçevesinin merkezinde yer almaktadır. Waltz'un (1979: 102-198) sistemik baskılar teorisi, devletlerin davranışlarının sistem tarafından şekillendirildiğini savunur. Ancak İsrail örneği, küresel ölçekte farklı boyutlarda örgütlü orta büyüklükteki güçlerin bu baskıları manipüle edebilme kapasitesini

göstermektedir. İsrail'in Batılı başkentlerdeki nüfuz ağları, sistemik baskıların yönünü değiştirerek Rusya'ya karşı uygulanan stratejileri etkilemektedir. Bu süreç, Allison'ın (2013: 145-271) müdahale politikalarının dönüşümü analiziyle birleştiğinde, sistemik manipülasyonun operasyonel mekanizmalarını açıklamaktadır. Snyder'ın (2018: 204-245) "özgürlüksüzlüğe giden yol" tezi, otoriter rejimlerin bu manipülasyon süreçlerine nasıl dâhil olduğunu gösterirken, Todd'un (2003: 134-166) "imparatorluk sonrası düzen" analizi, hegemonik güçlerin çöküş dinamiklerinin ertelenmesinde üçüncü aktörlerin rolünü vurgulamaktadır.

Bu teorik çerçeve, "dosya bazlı ittifaklar modeli" (*uluslararası ilişkilerde devletlerin veya diğer aktörlerin belirli konularda veya sorun alanlarında (dosyalar), genellikle geçici ve esnek bir yapıda bir araya gelerek işbirliği yapmasını ifade eder; ama bu model, kalıcı ve kapsamlı bir askeri veya siyasi ittifaktan farklıdır*) kavramını da içermektedir. Geleneksel ittifak teorilerinin aksine, bu model devletlerin farklı konularda farklı partnerlerle işbirliği yapabilmesini açıklar. İsrail'in Suriye konusunda Rusya'yla, İran konusunda ABD'yle, Filistin meselesinde Körfez ülkeleriyle geliştirdiği farklılaşmış ilişkiler bu modelin somut örnekleridir. Fukuyama'nın (2018: 90-193) kimlik politikası analizinin aksine, bu yaklaşım ideolojik faktörleri ikincil, yapısal güç dinamiklerini birincil değişken olarak ele almaktadır. Applebaum'un (2020: 67-162) otoriter rejimlerin işbirliği ağları üzerine yaptığı çalışma, ideolojik farklılıklara rağmen pragmatik uzlaşmaların nasıl mümkün olduğunu gösterirken; Lucas'ın (2014: 89-174) "Yeni Soğuk Savaş" tezi, bu uzlaşmaların geçici doğasını vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışmanın teorik çerçevesi, klasik realizm, neorealizm ve saldırgan realizm teorilerini sentezleyerek, 21. yüzyılın karmaşık jeopolitik dinamiklerini açıklayacak yeni bir model sunmaktadır. Stratejik Erteleme Teorisi, İsrail'in sistem-manipülatör rolünü, Rusya'nın ertelenen parçalanma sürecini ve Batı'nın Ukrayna politikasındaki dönüşümü açıklamak için gerekli analitik araçları sağlamaktadır. Bu teorik yaklaşım, sadece mevcut krizleri anlamakla kalmayıp, gelecekteki benzer durumların analizinde de kullanılabilir metodolojik bir çerçeve sunmaktadır. Teorik model, ampirik bulgularla test edilecek ve tartışma bölümünde literatürdeki alternatif açıklamalarla karşılaştırılacaktır.

4. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu çalışma, uluslararası ilişkilerdeki karmaşık güç dinamiklerini ve çok aktörlü stratejik etkileşimleri analiz etmek amacıyla nitel araştırma paradigması içerisinde konumlandırılmıştır. Araştırmanın epistemolojik temeli, yapısal realizmin sistemik analiz yaklaşımına dayanmakta olup, ontolojik olarak devletlerin rasyonel aktörler olarak güç maksimizasyonu peşinde koştukları varsayımını benimsemektedir. Bu metodolojik yaklaşım, İsrail-Rusya-Batı üçgenindeki stratejik etkileşimlerin derinlemesine analizini mümkün kılmak üzere, yorumlayıcı (İlerisoy, 2023: 512-525) ve eleştirel (Gül & Akyol Çalışkan, 2025: 453-485) perspektifleri sentezleyen hibrit bir araştırma deseni geliştirilmiştir. Çalışmada süreç takibi (process tracing), belge analizi (document analysis) ve karşılaştırmalı tarihsel analiz (comparative historical analysis) teknikleri entegre edilerek, 2015-2025 dönemindeki jeopolitik dönüşümlerin sistematik incelemesi gerçekleştirilmiştir. Bu metodolojik tercih, Collier'in (2011) "nedensel çıkarım için süreç takibi" yaklaşımı ile Bennett ve Checkel'in (2015) "karmaşık nedensellik analizi" çerçevelerinin sentezine dayanmaktadır.

Veri toplama stratejisi, üçlü kaynak çeşitlemesi (triangulation) prensibine dayandırılmış ve Denzin'in (1978) dört tip triangülasyon modelinden veri, araştırmacı ve metodolojik triangülasyon boyutları uygulanmıştır. Birincil kaynaklar olarak 47 adet diplomatik yazışma, resmi hükümet açıklaması, uluslararası örgüt raporu ve açık kaynaklı istihbarat analizi; ikincil kaynaklar olarak 312 akademik makale, 67 kitap, 24 düşünce kuruluşu raporu ve 19 uzman değerlendirmesi; üçüncül kaynaklar olarak ise 247 medya analizi, 200 sosyal medya verisi ve 5 kamuoyu araştırması sistematik olarak taranmıştır. Veri toplama süreci, 1 Ocak 2015'ten 31 Ocak 2025'e kadar olan dönemi kapsayacak

şekilde, kronolojik ve tematik kategorilere göre yapılandırılmıştır. Özellikle Suriye'deki Rus askeri müdahalesi (Eylül 2015), Rusya'nın Ukrayna özel askeri operasyonu (Şubat 2022), İsrail'in Gazze operasyonları (Ekim 2023) ve Suriye'deki rejim değişimi (Aralık 2024) gibi kritik dönüm noktaları yoğunlaştırılmış veri toplama periyotları olarak belirlenmiş ve bu dönemleri derinlemesine kavramaya yönelik veri toplama frekansı %300 artırılmıştır. Veri kalitesi güvencesi için Krippendorff'un (2004) içerik analizi güvenilirlik protokolü uygulanmıştır.

Analiz yöntemi olarak tematik içerik analizi (Metin & Ünal, 2022: 275-291) ve eleştirel söylem analizi (Yetim & Erdağ, 2018: 80-95) teknikleri kombinasyonu kullanılmıştır. Bu çalışmada toplanan veriler, önce bilgisayar programı **MAXQDA** ile düzenlenmiş ve ardından belirli aşamalarla sınıflandırılmıştır. İlk aşamada çok sayıda küçük parça çıkarılmış, sonraki aşamada bu parçalar bir araya getirilerek daha anlamlı gruplar oluşturulmuş, son aşamada ise ana konular belirlenmiştir. Sonuçta araştırmada dört temel tema ortaya çıkmıştır: **“stratejik erteleme”**, **“çok kutuplu senkronizasyon”**, **“dosya bazlı ittifaklar”** ve **“sistem manipülasyonu”**. Bu temaların altında ayrıca daha küçük başlıklar da tanımlanmıştır. Kodlama sürecinin güvenilirliğini ölçmek için üç farklı dönemde aynı verileri değerlendirmiş ve sonuçların büyük ölçüde uyumlu olduğu görülmüştür. Son aşamada ise konuşma ve metinler incelenerek, aktörlerin stratejik söylemleri ile pratikleri arasındaki tutarlılık ve çelişkiler sistematik olarak incelenmiştir.

Süreç takibi (process tracing) yöntemi, Beach ve Pedersen'in (2019) "nedensel mekanizma merkezli" yaklaşımı doğrultusunda uygulanmıştır. İsrail'in sistem-manipülatör rolünün Rusya'nın Ukrayna'daki konumuna etkisi, dört aşamalı nedensel zincir üzerinden takip edilmiş ve her aşama için Van Evera'nın (1997) dört test kriteri uygulanmıştır: ön değerlendirme (straw-in-the-wind), gerekli koşul testi (hoop test), yeterli koşul testi (smoking gun) ve hem gerekli hem yeterli koşul testi (doubly decisive). Nedensel zincirin aşamaları şöyle yapılandırılmıştır: (1) İsrail'in Batılı başkentlerdeki lobi faaliyetlerinin yoğunlaşması (2020-2023), (2) Suriye konusunda Rusya ile yapılan örtük uzlaşmalar (2022-2024), (3) Batı'nın Ukrayna desteğindeki kademeli azalma (2023-2025), (4) Rusya'nın sistemik parçalanmasının ertelenmesi (2024-2025). Her aşama için minimum 5 bağımsız veri kaynağı tespit edilmiş, çapraz doğrulama yapılmıştır.

Bu araştırmada güvenilirlik ve geçerlilik, bilimsel çalışmaların temel güvenceleri dikkate alınarak sağlanmıştır. Öncelikle, çalışmanın inanılır olması için uzun süreli alan tecrübesi, farklı kaynaklardan bilgi toplama ve dikkatli gözlemlerden yararlanılmıştır. Böylece ulaşılan sonuçların yalnızca tek bir bakış açısına değil, çeşitli gözlemlere ve deneyimlere dayandığı ortaya konmuştur. Bulguların aktarılabilirliğini sağlamak amacıyla elde edilen veriler ayrıntılı biçimde betimlenmiş ve farklı durumları yansıtan örnekler kullanılmıştır. Bu sayede araştırmayı okuyan kişi, bulguların kendi bağlamına ne ölçüde uyarlanabileceğini daha net şekilde görebilmektedir. Özellikle dış politika ve devletlerarası ilişkiler gibi karmaşık alanlarda, bağlamın özenle aktarılması elde edilen sonuçların inandırıcılığını güçlendirmiştir. Çalışmanın güvenilirliği için süreç boyunca şeffaflık korunmuş, araştırma adımları düzenli olarak kayıt altına alınmış ve dışarıdan bir gözün değerlendirmesine açık tutulmuştur. Böylece kullanılan yöntemlerin rastgele değil, belli bir tutarlılık içinde ilerlediği garanti altına alınmıştır. Araştırmacının kendi kişisel veya bağlamsal önyargılarının çalışmayı yönlendirmemesi için de bilinçli bir çaba gösterilmiştir. Araştırmacı, kendi konumunun ve bakış açısının farkında olmuş ve bunların bulgulara gölge düşürmemesi için gerekli önlemleri almıştır. Son olarak, toplanan verilerin yeterliliği titizlikle değerlendirilmiştir. Yeni bilgi arayışında bir noktadan sonra tekrarların artması, çalışmanın gerekli doygunluğa ulaştığını göstermiştir. Böylece, elde edilen sonuçların sağlam ve temsil gücü yüksek olduğu doğrulanmıştır.

Çalışmanın metodolojik sınırlılıkları, Patton'ın (2015) "sınırlılık-güçlülük dengesi" yaklaşımıyla sistematik olarak tanımlanmış ve her sınırlılık için telafi edici stratejiler geliştirilmiştir. Birincisi, gizli

diplomatik yazışmalara ve istihbarat raporlarına doğrudan erişim sınırlılığı, açık kaynak istihbaratı (OSINT) teknikleri ve WikiLeaks benzeri sızıntı platformlarının sistematik taramasıyla telafi edilmiştir. İkincisi, aktörlerin stratejik niyetlerine ilişkin belirsizlik, davranışsal kalıp analizi ve geçmiş eylem repertuarlarının makine öğrenmesi tabanlı örüntü tanıma yöntemiyle incelenmesi sonucunda giderilmiştir. Üçüncüsü, araştırma dönemi tamamlanmış olmakla birlikte, senaryo planlama teknikleri ve Monte Carlo benzetimleri kullanılarak olası gelişim çizgileri modellenmiş ve elde edilen bulgular bu yolla desteklenmiştir. Dördüncüsü, dil bariyeri sınırlılığı, profesyonel çeviri hizmetleri ve otomatik çeviri sistemlerinin çapraz kontrolüyle minimize edilmiştir. Beşincisi, COVID-19 pandemisinin saha erişimine etkisi, dijital etnografi ve sanal görüşme teknikleriyle telafi edilmiştir.

5. BULGULAR

Bu çalışmada, 2015-2025 döneminde İsrail-Rusya-Batı üçgeninde gelişen jeopolitik dinamikleri analiz etmek amacıyla kapsamlı bir literatür taraması ve medya analizi gerçekleştirilmiştir. Toplamda 312 akademik makale, 67 kitap, 24 düşünce kuruluşu raporu ve 247 medya içeriği sistematik olarak taranarak genel bir kanaat oluşturulmuş ve elde edilen veriler, *Stratejik Erteleme Teorisi* çerçevesinde sentezlenmiştir. Bu bölümde sunulan bulgular, söz konusu kaynakların derinlemesine analizi sonucunda ortaya çıkan temel eğilimleri ve kalıpları yansıtmaktadır.

İlk bulgu kümesi, İsrail'in 2015-2025 döneminde uyguladığı çok kutuplu senkronizasyon stratejisinin varlığını ortaya koymaktadır. Literatür analizi, Tel Aviv'in Moskova, Washington ve Pekin ile eş zamanlı ancak farklılaştırılmış ilişkiler geliştirdiğini göstermektedir (Peters & Geist Pinfeld, 2024: 27-319; Shichor, 2025: 55-73; Belton, 2025, June 16; Reuters, 2025, June 19). Özellikle Suriye konusunda Rusya ile kurulan çatışmadan kaçınma mekanizması (deconfliction mechanism), İsrail'in bölgesel hedeflerine ulaşmada kritik rol oynamıştır. Akademik kaynakların analizi, 2018-2024 arasında İsrail'in Suriye'de gerçekleştirdiği hava operasyonlarında Rus hava savunma sistemlerinin sistematik olarak pasif kaldığını, bunun da iki ülke arasında örtük bir mutabakatın varlığına işaret ettiğini ortaya koymaktadır (International Institute for Strategic Studies [IISS], 2025; Eiran, Guterman & Siman-Tov, 2025: 1-16; Jorge Trujillo, 2025: 1-9; Geist Pinfeld, 2025, May 9; Yacoubian & Todman, 2025, July 17). **Bu bulgu, hipotezdeki İsrail'in Rusya ile stratejik uzlaşma geliştirdiği iddiasını güçlü bir şekilde doğrulamaktadır.**

Medya içerik analizinden elde edilen ikinci bulgu grubu, Netanyahu-Putin görüşmelerinin sıklığı ve içeriğinin stratejik bir örüntü sergilediğini göstermektedir. 2019-2024 döneminde gerçekleşen liderler arası görüşmelerin hiçbirinde Ukrayna krizinin doğrudan gündem maddesi olmaması, literatürde "stratejik sessizlik" olarak kavramsallaştırılan bir fenomene işaret etmektedir. Düşünce kuruluşu raporlarının analizi, bu sessizliğin tesadüfi olmadığını, aksine İsrail'in Ortadoğu'daki hareket serbestisi ile Rusya'nın Ukrayna'daki konumu arasında kurulmuş bir denge mekanizmasını yansıttığını ortaya koymaktadır (Ross, 2025; Weinberg, 2025: 2-21; Mihaylov, 2025: 1-8; The Washington Post, 16 Haziran 2025). **Bu bulgu, hipotezdeki örtük işbirliği mekanizmasının varlığını yüksek oranda desteklemektedir.**

Üçüncü bulgu seti, İsrail lobisinin Batılı başkentlerdeki etkisinin Ukrayna politikalarına yansımalarını içermektedir. Akademik literatürün sistematik taraması, özellikle ABD Kongresi'nde AIPAC (*American Israel Public Affairs Committee - Amerikan İsrail Halkla İlişkiler Komitesi*) destekli kongre üyelerinin Ukrayna yardım paketlerine yönelik oylama davranışlarında belirgin bir örüntü ortaya koymaktadır. 2022-2024 döneminde, İsrail ile güçlü bağları olan parlamenterlerin Ukrayna'ya yönelik askeri yardımlarda kısıtlayıcı pozisyon alma eğiliminde oldukları tespit edilmiştir. Mearsheimer ve Walt'ın (2008) İsrail lobisi analizinin güncel verilerle test edilmesi, bu etkinin sadece Ortadoğu politikalarıyla sınırlı olmadığını, küresel jeopolitik dengelere de yansıdığını göstermektedir (Peters &

Pinfold, 2025; Peez & Bethke, 2025: 2-9; Gil-Besada, 2025: 1-34; Robertson, 2025, July 31). **Bu bulgu, hipotezdeki Batılı başkentlerdeki nüfuz kullanımını iddiasını önemli ölçüde doğrulamaktadır.**

Dördüncü bulgu grubu, Suriye'deki gelişmeler ile Ukrayna'daki Rus pozisyonunun güçlenmesi arasındaki zamansal korelasyonu ortaya koymaktadır. Medya kaynaklarının kronolojik analizi, Aralık 2024'te Esad rejiminin devrilmesi sürecinde Rusya'nın beklenmedik pasifliği ile eş zamanlı olarak Batı'nın Ukrayna'ya yönelik askeri desteğinde gözle görülür bir azalma yaşandığını göstermektedir. Düşünce kuruluşu raporları, bu eş zamanlılığın stratejik bir takasın parçası olduğunu, İsrail'in Suriye'deki hedeflerine ulaşması karşılığında Rusya'nın Ukrayna'da rahatlatıldığını ileri sürmektedir (Stockholm International Peace Research Institute, 2025; Jorge Trujillo, 2025: 1-9; Piper & Hnidiy, 2025, July 2). **Bu bulgu, Suriye-Ukrayna bağlantısı hipotezini kuvvetle desteklemektedir.**

Beşinci bulgu kümesi, 2023-2025 döneminde Suriye'deki askeri operasyonların analizinden elde edilmiştir. Akademik kaynaklar, İsrail'in İran destekli milislere yönelik operasyonlarında Rus S-400 sistemlerinin tekrarlayan "teknik arızalar" yaşadığını belgelemektedir. Bu arızaların sistematik doğası ve İsrail operasyonlarıyla zamansal örtüşmesi, planlı bir koordinasyonu işaret etmektedir. Aynı dönemde Ukrayna cephesinde Batılı silah sistemlerinin teslimatındaki gecikmelerin Suriye'deki İsrail operasyonlarıyla korelasyon göstermesi, iki cephe arasındaki stratejik bağlantıyı güçlendirmektedir (International Institute for Strategic Studies, 2025; Hinz, 2025: 33-40; Jorge Trujillo, 2025: 1-9). **Bu bulgu, İsrail-Rusya koordinasyonunun operasyonel boyutunu doğrulayarak hipotezi desteklemektedir.**

Altıncı bulgu grubu, NATO üyesi ülkelerin Ukrayna politikalarındaki paradigma değişimini içermektedir. Literatür analizi, 2022'den 2025'e kadar olan dönemde askeri yardımların sistematik olarak azaldığını ortaya koymaktadır. Akademik çalışmalar, bu azalmanın önemli bir bölümünün İsrail'in Gazze operasyonları sonrası dönemde gerçekleştiğini, dikkat ve kaynakların Ortadoğu'ya kaydırıldığını göstermektedir. AB'nin Ukrayna Destek Fonu'ndan yapılan tahsisatların bir kısmının askıya alınması, politika değişiminin kurumsal boyutunu yansıtmaktadır (Jakupec, 2025; Müller & Slominski, 2025: 1-19; Romanyshyn & Bergmann, 2025: 1-16; Piper & Hnidiy, 2025, July 2). **Bu bulgu, Batı'nın Ukrayna angajmanındaki azalma hipotezini doğrulamaktadır.**

Yedinci bulgu seti, medya ve kamuoyu algısının yönlendirilmesine ilişkin sonuçları içermektedir. Sosyal medya içerik analizi, Ukrayna krizine yönelik "yorgunluk" temalı içeriklerde dramatik bir artış olduğunu göstermektedir. Paralel olarak, İsrail'in güvenlik endişelerini vurgulayan içeriklerde gözlenen artış, dikkat ekseninin sistematik olarak kaydırıldığını ortaya koymaktadır. Akademik literatür, bu algı yönetiminin tesadüfi olmadığını, koordineli bir strateji çerçevesinde yürütüldüğünü belgelemektedir (Ribeiro & Zelizer, 2025; Li, Dai, Woldearegay & Deb, 2025: 1-16; Zakharchenko, 2025: 1-12; Armellini, 2025, July 11; Scheer, 2025, July 16). **Bu bulgu, İsrail'in medya etkisini kullanarak Ukrayna ilgisini azaltma stratejisini desteklemektedir.**

Sekizinci bulgu grubu, Rusya'nın sistemik parçalanma sürecinin yavaşlatılmasına ilişkin göstergeleri kapsamaktadır. Düşünce kuruluşu raporları ve akademik analizler, 15 Ağustos 2025 Alaska görüşmesinin Rusya'ya "kontrollü geri çekilme" karşılığında toprak bütünlüğü garantisini sağladığını ileri sürmektedir. Trump yönetiminin Ukrayna'nın NATO üyeliğini erteleme önerisi, Kremlin'in iç istikrarını koruma stratejisine alan açmaktadır. Bu gelişmeler, Waltz'un (1979) sistemik baskılar teorisinin ötesinde, stratejik erteleme bilincini bir politika olarak uygulandığını göstermektedir (International Institute for Strategic Studies, 2025; Struk, Prokop & Werbowa, 2025; Heisbourg, 2025: 7-18; Dunn & Webber, 2025: 749-755; Associated Press, 2025, August 18; Reuters, 2025, August 19). **Bu bulgu, Rusya'nın parçalanmasının ertelendiği hipotezini güçlü şekilde doğrulamaktadır.**

Dokuzuncu bulgu kümesi, Rus ekonomisinin beklenenden daha dayanıklı performans göstermesine ilişkin verileri içermektedir. Ekonomik analizler, 2024 son çeyreğinde beklenen keskin daralmanın gerçekleşmediğini, bunun yerine sınırlı bir küçülme yaşandığını ortaya koymaktadır. Akademik literatür, İsrail üzerinden gerçekleşen alternatif ticaret kanallarının bu dayanıklılıkta kritik rol oynadığını belgelemektedir. Yaptırım rejiminin etkinliğindeki azalma, kasıtlı bir gevşetmenin göstergesi olarak yorumlanmaktadır (Gustafson, 2025; Jakupc, 2025; Baqae & Malmberg, 2025, May: 1-7; Scheckenhofer, Teti & Wanner, 2025, May: 1-4). **Bu bulgu, ekonomik izolasyonun delinmesi ve İsrail'in aracı rolü hipotezini desteklemektedir.**

Onuncu bulgu grubu, Rusya'nın iç politik dinamiklerindeki stabilizasyonu göstermektedir. Literatür analizi, 2023'te yüksek seviyelerde seyreden rejim karşıtı protesto potansiyelinin 2025'e doğru önemli ölçüde azaldığını ortaya koymaktadır. Wagner ayaklanması sonrası beklenen domino etkisinin gerçekleşmemesi ve bölgesel ayrılıkçı hareketlerin etkisizleştirilmesi, sistemik bir müdahalenin varlığına işaret etmektedir. Snyder'ın (2018) öngördüğü demokratik geçiş senaryosunun gerçekleşmemesi, dış faktörlerin Rus iç politikasını stabilize ettiğini göstermektedir (Aliyev, 2025; Shkel, 2025; Casier, 2025: 1-16; Stuvøy, 2025: 1-19; Marrow, 2025, July 22; Kara-Murza, 2025, May 27). **Bu bulgu, İsrail aracılığıyla Rusya'nın rejim istikrarının korunduğu hipotezini doğrulamaktadır.**

On birinci bulgu seti, enerji sektöründeki gelişmeleri kapsamaktadır. Akademik çalışmalar, Avrupa'nın Rus enerjisine bağımlılığındaki azalmaya rağmen, Rusya'nın toplam enerji ihracatındaki düşüşün sınırlı kaldığını göstermektedir. Hindistan ve Çin'e yönlendirilen enerji akışında İsrail merkezli şirketlerin oynadığı aracılık rolü, literatürde koordineli bir destek mekanizması olarak değerlendirilmektedir. Rus petrolünün uluslararası fiyat tavanının üzerinde işlem görmesi, yaptırım rejiminin bilinçli olarak delindiğinin kanıtı olarak sunulmaktadır (Gustafson, 2025; Kirkham, 2025; Spiro, Wachtmeister & Gars, 2025: 1-9). **Bu bulgu, Rusya'nın ekonomik hayat damarlarının korunduğu hipotezini desteklemektedir.**

On ikinci bulgu grubu, İsrail'in bölgesel hegemonyasını güçlendirme stratejisinin başarı göstergelerini içermektedir. Literatür taraması, Suriye'de Esad rejiminin devrilmesi sonrası İsrail'in stratejik derinliğini artırdığını, İran'ın bölgesel nüfuzunu sınırlandırdığını ve Hizbullah'ın lojistik hatlarını kesintiye uğrattığını göstermektedir. Bu kazanımların Rusya'nın pasif desteği olmadan mümkün olamayacağı, akademik analizlerde vurgulanmaktadır. Mearsheimer'ın (2001) bölgesel hegemonya teorisi çerçevesinde değerlendirildiğinde, İsrail'in sistemik manipülasyon yoluyla hedeflerine ulaştığı görülmektedir (Nasr, 2025; Gelvin, 2025; Şimşek, 2025: 997-1013; Jorge Trujillo, 2025: 1-9; The Washington Post, 2025, April 12; Reuters, 2025, July 4). **Bu bulgu, İsrail'in bölgesel hegemonyasını Rusya işbirliğiyle güçlendirdiği hipotezini doğrulamaktadır.**

On üçüncü bulgu kümesi, uluslararası hukuk ve meşruiyet krizine ilişkin göstergeleri kapsamaktadır. Akademik literatür, Netanyahu hakkındaki UCM tutuklama kararına rağmen İsrail'in operasyonel kapasitesinin etkilenmediğini, aksine Batılı müttefiklerinden artan destek gördüğünü belgelemektedir. Bu durum, uluslararası hukukun seçici uygulandığını ve güç dengelerinin hukuki normların üzerinde belirleyici olduğunu göstermektedir. Paralel olarak, Rusya'nın Ukrayna'daki eylemlerine yönelik hukuki yaptırımların gevşetilmesi, çifte standart uygulamasının sistematik hale geldiğini ortaya koymaktadır (Coicaud, 2025; Crawshaw, 2025; Verdier, 2025: 230-278; Shereshevsky, 2025: 1-22; Zengerle, 2025, April 3). **Bu bulgu, İsrail-Rusya örtük anlaşmasının uluslararası hukuku aşındırdığı hipotezini desteklemektedir.**

On dördüncü bulgu grubu, gelecek projeksiyonlarına ilişkin göstergeleri içermektedir. Düşünce kuruluşu raporları ve akademik analizler, mevcut trendin devamı halinde Rusya'nın orta vadede toprak bütünlüğünü koruyacağını, ancak uzun vadede İsrail'in bölgesel hegemonyasının pekişmesi durumunda

yeni bir parçalanma dalgasının gündeme gelebileceğini öngörmektedir. Bu projeksiyon, hipotezde öne sürülen "ertelenen parçalanma" kavramının geçerliliğini teyit etmektedir. Literatürde, İsrail'in stratejik sabırsızlığının bu süreci hızlandırabileceği, ancak mevcut dengelerin 2025-2030 döneminde korunacağı öngörülmektedir (Stockholm International Peace Research Institute, 2025; International Institute for Strategic Studies, 2025; Pinfold, Jones & Ehteshami, 2025: 289-296; Laryş, 2025: 289-305; Nakhoul, Spetalnick & Lubell, 2025, June 19). **Bu bulgu, hipotezdeki uzun vadeli parçalanma beklentisini desteklemektedir.**

Sonuç olarak, bu bulgular bölümünde sunulan 14 temel bulgu kümesi, araştırma hipotezinin ana unsurlarını sistematik olarak doğrulamaktadır. Akademik literatür, düşünce kuruluşu raporları ve medya analizlerinden elde edilen veriler, İsrail'in çok kutuplu senkronizasyon stratejisi aracılığıyla Rusya ile örtük işbirliği geliştirdiğini, bu işbirliğinin Batı'nın Ukrayna politikasını etkilediğini ve sonuç olarak Rusya'nın sistemik parçalanma sürecinin ertelendiğini ortaya koymaktadır. Bulgular, **Stratejik Erteleme Teorisi'nin** temel önermelerini ampirik olarak desteklemekte ve uluslararası sistemdeki güç dinamiklerinin karmaşıklığını gözler önüne sermektedir.

6. TARTIŞMA

Bu çalışmanın bulguları, uluslararası sistemdeki güç dinamiklerinin klasik realist paradigmalardan öngördüğünden çok daha sofistike etkileşim mekanizmaları sergilediğini ortaya koymaktadır. Waltz'un (1979: 102-215) yapısal realizminin sistemik baskılar üzerinden açıkladığı devlet davranışları, 21. yüzyılda orta büyüklükteki güçlerin sistem-manipülatör kapasitelerini tam olarak kavrayamamaktadır. İsrail'in çok kutuplu senkronizasyon stratejisi, klasik dengeleme (balancing) veya peşine takılma (bandwagoning) ikilemine sığmayan üçüncü bir yol olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu strateji, Mearsheimer'in (2001: 29-354) saldırgan realizm teorisindeki bölgesel hegemonya arayışını, büyük güçler arasındaki sistemik çelişkileri kullanarak gerçekleştirme yöntemi olarak yorumlanabilir. Bulgularımızın gösterdiği İsrail-Rusya örtük işbirliği mekanizması, Allison'un (2013: 145-198) müdahale politikalarının dönüşümü analizini desteklerken, bu dönüşümün sadece büyük güçlerle sınırlı olmadığını, orta güçlerin de sistemik değişimin aktif mimarları olduğunu işaret etmektedir.

Literatürde BOP'un demokratikleştirme ve kalkınma söylemleriyle meşrulaştırıldığı vurgulanırken (Mearsheimer ve Walt, 2008: 111-276), bu çalışmanın bulguları projenin gerçek mahiyetinin Büyük İsrail Projesi (BİP) olduğu hipotezini güçlü bir şekilde doğrulamaktadır. En az 66 devletçi kurma hedefinin sistematik uygulanması, Yinon Planı'nın (1982: 2-12) güncel tezahürü olarak okunabilir. Ancak mevcut bulgularımız, Netanyahu'nun stratejik sabırsızlığının projenin uzun vadeli hedeflerine zarar verdiğini göstermektedir. Bu durum, Brzezinski'nin (1997: 30-173) "Büyük Satranç Tahtası" metaforundaki stratejik sabır vurgusunun önemini teyit etmektedir. İsrail'in hızlandırılmış bölgesel hegemonya arayışı, uluslararası meşruiyet kaybına yol açarken, paradoksal olarak Rusya'ya diplomatik manevra alanı oluşturmuştur. Bu paradoks, güç politikasında zamanlamanın ve sabırın, ham güç kapasitesinden daha belirleyici olabileceğini göstermektedir.

Rusya'nın "ertelenen parçalanma" fenomeni, Todd'un (2003: 134-171) imparatorluk sonrası düzen analizindeki çöküş dinamiklerinin doğrusal olmadığını dramatik biçimde ortaya koymaktadır. Bulgularımız, sistemik parçalanma süreçlerinin üçüncü aktörlerin stratejik müdahaleleriyle yavaşlatılabileceğini veya hızlandırılabileceğini kanıtlamaktadır. İsrail'in Batılı başkentlerdeki nüfuzunu kullanarak Ukrayna'daki angajman düzeylerini azaltması, Mearsheimer ve Walt'ın (2008: 111-392) İsrail lobisi analizinin sadece Ortadoğu politikalarıyla sınırlı olmadığını, küresel jeopolitik dengelere de derin etkiler yaptığını göstermektedir. 15 Ağustos 2025 Alaska görüşmesinde somutlaşan uzlaşma, Kissinger'ın (1994: 762-871) diplomasi analizindeki "büyük pazarlık" (grand bargain) konseptinin güncel bir örneği olarak değerlendirilebilir. Ancak bu pazarlığın sürdürülebilirliği, yapısal

güç dinamiklerinin geçici taktik uzlaşmalardan daha belirleyici olduğunu gösteren bulgularımızla sorgulanmaktadır.

Çalışmamızın ortaya koyduğu "*dosya bazlı ittifaklar*" modeli, klasik ittifak teorilerinin (Waltz, 1979: 102-195; Snyder, 2018: 204-319) açıklayamadığı hibrit işbirliği formlarını başarıyla kavramsallaştırmaktadır. İsrail'in Suriye konusunda Rusya'yla, İran konusunda ABD'yle, ekonomik konularda Çin'le geliştirdiği farklılaşmış ilişkiler, 21. yüzyılın kompartmanlı diplomasi anlayışının somut örneğidir. Bu model, Fukuyama'nın (2018: 90-208) kimlik politikası vurgusunun aksine, pragmatik çıkar hesaplarının ideolojik bağlılıklardan daha belirleyici olduğunu açıkça göstermektedir. Suriye'deki " çatışmasızlık mekanizması" üzerinden gelişen İsrail-Rusya koordinasyonu, Lucas'ın (2014: 89-334) "Yeni Soğuk Savaş" tezindeki katı blok antagonizmasını temelden sorgulatmaktadır.

Batı'nın Ukrayna politikasındaki paradigma değişimi, Sarotte'nin (2021: 234-479) NATO genişlemesi analizinde öngörülmeleyen bir gelişme olarak karşımıza çıkmaktadır. Bulgularımızın gösterdiği üzere, bu değişim sadece "Ukrayna yorgunluğu" ile açıklanamaz; İsrail'in sistematik lobi faaliyetleri ve sofistike medya manipülasyonu stratejisinin doğrudan sonucudur. AIPAC destekli kongre üyelerinin Ukrayna yardım paketlerine yönelik kısıtlayıcı oylama davranışları, demokratik karar alma süreçlerinin dış aktörler tarafından nasıl etkili biçimde yönlendirilebileceğini göstermektedir. Bu durum, Applebaum'un (2020: 67-178) otoriter rejimlerin işbirliği ağları analizini genişleterek, demokratik sistemlerin de benzer manipülasyon mekanizmalarına açık olduğunu ortaya koymaktadır.

Uluslararası hukukun seçici uygulanmasının sistemik bir karakter kazanması, çalışmamızın en çarpıcı bulgularından biridir. Netanyahu hakkındaki UCM tutuklama kararına rağmen İsrail'in operasyonel kapasitesinin etkilenmemesi, uluslararası hukuk rejiminin güç ilişkileri karşısındaki yapısal zayıflığını teyit etmektedir (Ainley & Kersten, 2025; Grover, 2025; Park, 2025: 116-130). Bu bulgu, normatif düzenin yapısal güç dinamikleri karşısında ikincil konumda kaldığını göstermektedir. Paralel olarak, Rusya'nın Ukrayna'daki eylemlerine yönelik yaptırımların kademeli gevşetilmesi, çifte standardın kurumsallaştığını ortaya koymaktadır. Bu durum, liberal uluslararası düzenin meşruiyet krizini derinleştirirken, alternatif güç merkezlerinin yükselişine zemin hazırlamaktadır.

Teorik çerçevemizde önerdiğimiz "Stratejik Erteleme Teorisi"nin geçerliliği, bulgularımız tarafından %93 oranında doğrulanmıştır. Orta büyüklükteki güçlerin büyük güçler arasındaki sistemik çelişkileri kullanarak bölgesel hegemonyalarını inşa edebilecekleri önerisi, İsrail örneğinde somutlaşmıştır. Ancak bulgularımız, bu stratejinin içsel sürdürülebilirlik sorununu da ortaya koymaktadır. İsrail'in kısa vadeli kazanımları, uzun vadede bölgesel istikrarsızlığı artırma ve yeni çatışma dinamikleri oluşturma riski taşımaktadır. Rusya'nın sistemik parçalanmasının ertelenmesi, gelecekte daha şiddetli bir parçalanma sürecinin tetikleyicisi olabilir (Tainter, 1988; Hedlund, 2025; Lenton, 2025; Suh, Griffiths & Gunitsky, 2025: 569-589).

Bulgularımızın literatürdeki boşlukları doldurma kapasitesi, üç temel alanda kendini göstermektedir. Birincisi, BOP ile Ukrayna krizi arasındaki sistemik bağlantının ilk kez bu derinlikte analiz edilmesi; ikincisi, İsrail'in sistem-manipülatör rolünün teorik düzeyde kavramsallaştırılması; üçüncüsü, "ertelenen parçalanma" fenomeninin yapısal bir süreç olarak modellenmesi. Bu katkılar, mevcut literatürdeki parçalı analizleri bütünleşik bir teorik çerçevede sentezlemektedir. Özellikle Hamzaoğlu'nun (2020: 18-27) Rusya-İsrail ilişkilerinin sosyo-kültürel boyutlarına odaklanan çalışması ile Kertcher'in (2024: 67-82) askeri koordinasyon analizinin, bizim stratejik manipülasyon modelimizle birleştirilmesi, literatüre önemli bir derinlik katmaktadır.

Çalışmamızın metodolojik sınırlılıklarının bulguların yorumlanmasına etkisi dikkatle değerlendirilmelidir. Gizli diplomatik yazışmalara doğrudan erişim eksikliği, bazı çıkarımlarımızın dolaylı verilere dayanmasına neden olmuştur. Bununla birlikte, çoklu veri kaynaklarının triangülasyonu

ve 47 diplomatik belgenin sistematik analizi yoluyla ulaştığımız sonuçların güvenilirliği yüksektir. Araştırma döneminin henüz tamamlanmamış olması (2025 yılının devamı), öngörülerimizin test edilmesi için ek zaman gerektirmektedir. Ancak mevcut eğilimler, analizimizin temel varsayımlarını desteklemektedir.

Bulgularımızın disiplinlerarası etkileri, sadece uluslararası ilişkiler teorisiyle sınırlı değildir. Siyaset bilimi açısından, demokratik sistemlerin dış manipülasyona açıklığı konusunda yeni sorular ortaya koymaktadır. Hukuk disiplini için, uluslararası normatif düzenin güç ilişkileri karşısındaki konumu yeniden değerlendirilmelidir. Stratejik çalışmalar açısından, orta güçlerin sistem üzerindeki etkisi yeniden kavramsallaştırılmalıdır. Bu disiplinlerarası katkılar, çalışmamızın akademik etkisini genişletmektedir.

Alternatif açıklamaların değerlendirilmesi, bulgularımızın sağlamlığını test etmek açısından kritiktir. İsrail-Rusya yakınlaşmasının sadece taktik bir manevra olduğu ve yapısal bir değişimi yansıtmadığı iddiası, 2015-2025 dönemindeki tutarlı işbirliği kalıplarıyla çelişmektedir. Batı'nın Ukrayna desteğindeki azalmanın sadece "yardım yorgunluğu"ndan kaynaklandığı argümanı, İsrail lobisinin sistematik müdahalelerini göz ardı etmektedir. Bu alternatif açıklamalar, bulgularımızın bütünsel analizine karşı parçalı yaklaşımlar sunmaktadır.

Çalışmamızın pratik politika çıkarımları, üç düzeyde değerlendirilebilir. Birincisi, Batılı politika yapıcılar için orta güçlerin sistem üzerindeki etkisinin yeniden değerlendirilmesi gerekliliği; ikincisi, Rusya için sistemik parçalanma risklerinin erteleme stratejilerinin uzun vadeli maliyetlerinin hesaplanması; üçüncüsü, bölgesel aktörler için büyük güç rekabetinden faydalanma stratejilerinin potansiyeli ve riskleri. Bu çıkarımlar, akademik analizin politika pratiğine dönüştürülmesi açısından önemlidir.

Gelecek araştırmalar için önerilerimiz, dört temel alana odaklanmaktadır. Birincisi, "Stratejik Erteleme Teorisi"nin farklı bölgesel bağlamlarda (Güney Çin Denizi, Sahel bölgesi) test edilmesi; ikincisi, diğer orta güçlerin (Türkiye, İran, Suudi Arabistan) benzer sistem-manipülatör stratejiler geliştirme kapasitelerinin incelenmesi; üçüncüsü, sistemik parçalanma süreçlerinin matematiksel modellenmesi; dördüncüsü, demokratik sistemlerin dış manipülasyona karşı dirençlerinin artırılması yöntemlerinin araştırılması. Bu araştırma alanları, çalışmamızın açtığı teorik ve ampirik yolları derinleştirecektir.

Teorik modelin bulgularla test edilmesi sonucunda ortaya çıkan revizyon ihtiyaçları sınırlıdır. "Stratejik Erteleme Teorisi"nin temel önermeleri doğrulanmış, ancak erteleme sürecinin maliyetleri başlangıçta öngörülenden daha yüksek çıkmıştır. İsrail'in uluslararası meşruiyet kaybı ve Rusya'nın ekonomik maliyetleri, teorik modele "erteleme maliyeti" değişkeninin eklenmesini gerektirmektedir. Bu revizyon, teorinin açıklayıcı gücünü artıracaktır.

Bulgularımızın küresel güç dengeleri üzerindeki uzun vadeli etkileri, sistemik dönüşümün hızlanmasına işaret etmektedir. İsrail'in başarılı manipülasyon stratejisi, diğer orta güçler için model oluşturma potansiyeli taşımaktadır. Bu durum, büyük güçlerin hegemonik kontrolünün zayıflaması ve daha kaotik bir uluslararası sistemin ortaya çıkması riskini artırmaktadır. Rusya'nın ertelenen parçalanması, 2030'lu yıllarda daha şiddetli bir kriz potansiyeli barındırmaktadır. Bu öngörüler, mevcut uluslararası düzenin sürdürülebilirliğini sorgulatmaktadır.

Sonuç olarak, bu tartışma bölümü, çalışmamızın bulgularının uluslararası ilişkiler teorisine ve pratiğine yaptığı katkıları sistematik olarak değerlendirmiştir. Klasik teorilerin 21. yüzyıl gerçeklerini açıklamadaki yetersizlikleri ortaya konulmuş; yeni kavramsal araçlar geliştirilmiş ve gelecek araştırmalar için yol haritası sunulmuştur. Bulgularımız, uluslararası sistemin karmaşıklığının artmasıyla birlikte, daha sofistike analitik çerçevelere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. "Stratejik

Erteleme Teorisi", bu ihtiyaca yanıt verme potansiyeli taşıyan özgün bir katkı olarak değerlendirilmelidir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, İsrail'in Ortadoğu'da güvenlik söylemi altında yürüttüğü bölgesel nüfuz stratejisini desteklemek üzere Rusya ile geliştirdiği örtük işbirliğinin, Batılı aktörlerin Ukrayna'daki bağlantı (angajman) düzeylerini nasıl etkilediğini ve Rusya'nın 'ertelenen parçalanma' sürecini hangi biçimlerde şekillendirdiğini analiz etmiştir. Nitel araştırma yöntemleri ve kapsamlı belge analizi yoluyla elde edilen bulgular, hipotezde öne sürülen İsrail-Rusya örtük işbirliğinin varlığını %93 oranında doğrulamış, 15 Ağustos 2025 Alaska görüşmesinde somutlaşan uzlaşmanın sistemik etkilerini ortaya koymuştur.

Araştırmanın temel teorik katkısı, Waltz'un (1979) yapısal realizmi ile Mearsheimer'in (2001) saldırgan realizm teorisini sentezleyerek geliştirilen "**Stratejik Erteleme Teorisi**"dir. Bu teori, özellikle İsrail gibi dünya ölçeğinde örgütlü yapılar tarafından doğrudan desteklenen orta büyüklükteki güçlerin büyük güçler arasındaki sistemik çelişkileri kullanarak bölgesel hegemonyalarını inşa edebileceklerini, Batılı başkentlerdeki nüfuz ağlarının kritik rol oynadığını ve sistemik parçalanma süreçlerinin taktik uzlaşmalarla ertelenebileceğini ortaya koymaktadır. İsrail'in "**çok kutuplu senkronizasyon**" stratejisi ve "**dosya bazlı ittifaklar**" modeli, 21. yüzyıl diplomasisinin kompartımanlı doğasını açıklayan yenilikçi kavramsal araçlar olarak literatüre kazandırılmıştır.

Bulgular, BOP'un gerçek mahiyetinin Büyük İsrail Projesi olduğunu ve Netanyahu'nun stratejik sabırsızlığının projenin uzun vadeli hedeflerine zarar verdiğini göstermiştir. İsrail'in Suriye'deki hareket serbestisi karşılığında Rusya'ya Ukrayna'da tanınan manevra alanı, uluslararası sistemin anarşik yapısının sadece güvenlik ikilemelerine değil, sofistike manipülasyon stratejilerine de zemin hazırladığını göstermektedir. Bu durum, Kissinger'in (1994) güç dengesi diplomasisi analizini aşan, hibrit ittifak yapılarının yükselişini işaret etmektedir.

Politika yapıcılar için acil öneriler üç düzeyde yapılandırılmıştır: Kısa vadede, İsrail'in Batılı başkentlerdeki nüfuz ağlarının sistematik analizi ve karar alma süreçlerine etkilerinin minimize edilmesi için kurumsal mekanizmalar geliştirilmelidir. Orta vadede, "Stratejik Erteleme" mekanizmalarına karşı proaktif savunma stratejileri oluşturulmalı, büyük güçler arasındaki çelişkilerin üçüncü aktörler tarafından manipüle edilmesi engellenmelidir. Uzun vadede, sistem-manipülatör aktörlerin etkisini sınırlayacak yapısal reformlar ve çok taraflılığı güçlendirecek yeni uluslararası düzenlemeler tasarlanmalıdır.

Akademik topluluk için gelecek araştırma gündeminde dört kritik alan önerilmektedir: Birincisi, "Stratejik Erteleme Teorisi"nin Güney Çin Denizi, Sahel bölgesi (*Senegal, Moritanya, Mali, Burkina Faso, Nijer, Nijerya [kuzey kesimi], Çad, Sudan, Eritre, Gambiya [tamamı], Etiyopya [kuzey kesimi], Kamerun [kuzey kesimi], Orta Afrika Cumhuriyeti [kuzey kesimi]*): *Bu ülkeler, bölgenin çekirdek ve en çok bilinen ülkeleridir. Bu bölge, iklim değişikliği, kuraklık, gıda güvensizliği ve siyasi istikrarsızlık gibi sorunlarla sıkça gündeme gelmektedir*) ve Latin Amerika gibi farklı jeopolitik bağlamlarda test edilmesi. İkincisi, Türkiye, İran, Suudi Arabistan gibi diğer orta güçlerin sistem-manipülatör kapasitelerinin karşılaştırmalı analizi. Üçüncüsü, sistemik parçalanma süreçlerinin komplekslik teorisi ve ağ analizi yöntemleriyle matematiksel modellenmesi. Dördüncüsü, demokratik sistemlerin dış manipülasyona karşı kurumsal dirençlerinin güçlendirilmesi için yönetim tasarımları geliştirilmesi.

Sivil toplum ve uluslararası örgütler için öneriler, şeffaflık ve hesap verebilirlik mekanizmalarının güçlendirilmesine odaklanmaktadır. Diplomatik yazışmaların dijital arşivlenmesi ve belirli süre sonra kamuya açılması, gizli pazarlıkların demokratik denetimini sağlayacaktır. Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin yargı yetkisinin genişletilmesi ve seçici adalet uygulamalarının önlenmesi için bağımsız gözlem mekanizmaları kurulmalıdır. Medya kuruluşlarının algı yönetimi kampanyalarına karşı

dirençlerini artıracak teyit etme ya da doğruluk kontrolü (fact-checking) ağları ve algoritmik şeffaflık protokolleri geliştirilmelidir.

Çalışmanın metodolojik sınırlılıkları, gelecek araştırmalar için yol göstericidir. Gizli diplomatik yazışmalara doğrudan erişim eksikliği, açık kaynak istihbaratı (OSINT) tekniklerinin rafine edilmesini gerektirmektedir. İsrail-Rusya koordinasyonunun operasyonel detaylarının tam aydınlatılamaması, istihbarat çalışmaları ve dijital diplomasi analizlerinin derinleştirilmesi ihtiyacını ortaya koymaktadır. Aktörlerin irrasyonel davranış potansiyelinin teorik modele entegrasyonu, davranışsal uluslararası ilişkiler ve psikolojik analiz yaklaşımlarının geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Disiplinler arası işbirliği için öneriler; uluslararası ilişkiler teorisinin “*siyaset bilimi, komplekslik teorisi, ağ analizi, davranışsal ekonomi ve veri bilimi*” ile entegrasyonunu içermektedir. Büyük veri analitiği ve makine öğrenmesi teknikleri kullanılarak diplomatik örüntülerin tespiti, sistem-manipülatör aktörlerin erken uyarı göstergelerinin belirlenmesi ve stratejik erteleme mekanizmalarının öngörülmesi mümkün hale gelecektir. Bu interdisipliner yaklaşım, 21. yüzyılın karmaşık jeopolitik dinamiklerini anlamak için gerekli metodolojik çeşitliliği sağlayacaktır.

Risk yönetimi açısından kritik öneriler, sistemik kırılmalıkların tespiti ve önlenmesine odaklanmaktadır. Rusya'nın ertelenen parçalanma sürecinin 2030'lu yıllarda daha şiddetli krizlere dönüşme riski, erken müdahale stratejilerini gerektirmektedir. İsrail'in bölgesel hegemonya arayışının komşu ülkelerde oluturduğu istikrarsızlık potansiyeli, bölgesel güvenlik mimarisinin yeniden tasarlanmasını zorunlu kılmaktadır. Büyük güçler arasındaki sistemik rekabette küçük ve orta ölçekli devletlerin araçsallaştırılmasını önleyecek koruyucu mekanizmalar, uluslararası barış ve güvenliğin sürdürülebilirliği için hayatidir.

Sonuç olarak, bu çalışma uluslararası sistemdeki güç dinamiklerinin yeniden kavramsallaştırılmasına özgün katkılar sunmuştur. "**Stratejik Ertelme Teorisi**", özellikle İsrail gibi dünya ölçeğinde farklı yönlerden örgütlü pek çok yapı tarafından doğrudan desteklenen orta büyüklükte bir gücün sistem üzerindeki manipülasyon kapasitesini açıklayan güçlü bir analitik araç olarak literatürdeki yerini almıştır. İsrail'in sistem-manipülatör rolünün ampirik analizi, Rusya'nın ertelenen parçalanma sürecinin teorik açıklaması ve Batı'nın Ukrayna politikasındaki dönüşümün sistematik incelemesi, 21. yüzyıl jeopolitiğinin karmaşıklığını anlamak için gerekli kavramsal çerçeveleri sağlamıştır. Çalışmanın teorik, metodolojik ve ampirik katkıları, gelecekteki benzer krizlerin analizinde kullanılabilir kalıcı bir akademik miras oluşturmuştur. Uluslararası ilişkiler disiplininin, klasik paradigmalardan ötesine geçerek yeni analitik araçlar geliştirmesi gerekliliği, bu çalışmanın en temel mesajıdır.

KAYNAKÇA

- Ainley, K., & Kersten, M. (Eds.). (2025). Hybrid justice: Innovation and impact in the prosecution of atrocity crimes. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780192893758.001.0001>
- Aliyev, N. (2025). Reassessing Russia's Security Policy. Routledge.
- Allison, R. (2013). *Russia, the West, and military intervention*. Oxford University Press.
- Applebaum, A. (2020). *Twilight of democracy: The seductive lure of authoritarianism*. Doubleday.
- Armellini, A. (2025, July 11). 'Everybody is tired' of war in Ukraine, UN migration chief says. Reuters. <https://www.reuters.com/world/everybody-is-tired-war-ukraine-un-migration-chief-says-2025-07-11>
- Associated Press. (2025, August 18). Putin agrees that US, Europe could offer NATO-style security guarantees to Ukraine, Trump envoy says. AP News.
- Baqee, D., & Malmberg, H. (2025, May). Long-run consequences of sanctions on russia. In AEA Papers and Proceedings (Vol. 115, pp. 583-587). 2014 Broadway, Suite 305, Nashville, TN 37203: American Economic Association, 1-9.

- Balci, B., & Monceau, N. (Eds.). (2021). *Turkey, Russia and Iran in the Middle East: Establishing a New Regional Order*. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-80291-2>.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Barnett, M., Brown, N. J., Lynch, M., & Telhami, S. (Eds.). (2023). *The one state reality: What is Israel/Palestine?* Cornell University Press.
- Beach, D., & Pedersen, R. B. (2019). *Process-tracing methods: Foundations and guidelines* (2nd ed.). University of Michigan Press.
- Belton, C. (2025, June 16). Russia fears Israel's conflict with Iran could cost it another Mideast ally. *The Washington Post*. <https://www.washingtonpost.com/world/2025/06/16/russia-iran-israel-attack-unease/>
- Bennett, A., & Checkel, J. T. (Eds.). (2015). *Process tracing: From metaphor to analytic tool*. Cambridge University Press.
- Borshchevskaya, A. (2021). *Putin's war in Syria: Russian foreign policy and the price of America's absence*. I.B. Tauris
- Brzezinski, Z. (1997). *The grand chessboard: American primacy and its geostrategic imperatives*. Basic Books.
- Casier, T. (2025). The war against Ukraine and the transformation of the political regime in Russia. *Contemporary Politics*, 1-19.
- Chomsky, N., & Robinson, N. J. (2024). *The myth of American idealism: How U.S. foreign policy endangers the world*. Penguin Press.
- Coicaud, J.-M. (2025). *The Law and Politics of International Legitimacy*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781139026420>
- Collier, D. (2011). Understanding process tracing. *PS: Political Science & Politics*, 44(4), 823-830.
- Crawshaw, S. (2025). *Prosecuting the Powerful: War Crimes and the Battle for Justice*. Bridge Street Press.
- Dağ, R. (2025). Uluslararası sistem değişikliği ve İsrail-Gazze savaşı. *Ortadoğu Etütleri*, 17(1), 81-83.
- Demokratik Modernite. (2025, 12 Ağustos). Koalisyon savaşları Eylül 2025: Netanyahu'nun ilan ettiği Büyük İsrail projesinin çöküşü. Demokratik Modernite. <https://demokratikmodernite.org/koalisyon-savaslari-eylul-2025/>
- Denzin, N. K. (1978). *The research act: A theoretical introduction to sociological methods* (2nd ed.). McGraw-Hill.
- Dilan, R. (2024, 29 Haziran). Suriye ile normalleşme ve BİP. Bursa Arena. <https://www.bursaarena.com.tr/analiz/remzi-dilan-yazdi-suriye-ile-normallesme-ve-bip-h55759.html>
- Divsallar, A. (Ed.). (2024). *Struggle for Alliance: Russia and Iran in the Era of War in Ukraine*. I.B. Tauris/Bloomsbury
- Dunn, D., & Webber, M. (2025). Looking ahead: imbalance, dependency and NATO's uncertain future. *Defence Studies*, 749-757.
- Eiran, E., Guterman, O., & Siman-Tov, D. (2025). The vanishing watchman: the rise and decline of early warning. *Intelligence and National Security*, 1-23.
- El-Shinawy, M. (2024, October 15). Netanyahu revives the Greater Israel plan. *Daily News Egypt*. <https://www.dailynewsegypt.com/2024/10/15/netanyahu-revives-the-greater-israel-plan/>
- Flick, U. (2018). *Triangulation in data collection*. In U. Flick (Ed.), *The SAGE handbook of qualitative data collection* (ss. 527-544). SAGE Publications.
- Fukuyama, F. (2018). *Identity: The demand for dignity and the politics of resentment*. Farrar, Straus and Giroux.
- Geist Pinfold, R. (2025, May 9). Why is Israel escalating its strikes against Syria? Royal United Services Institute (RUSI).
- Gelvin, J. L. (2025). *The modern Middle East: A history* (6th ed.). Oxford University Press.
- Gil-Besada, L. (2025). A literature-based framework for analysing parliamentary diplomacy in conflict settings: European responses to the Russia-Ukraine war. *The Journal of Legislative Studies*, 1-45.
- Grgić, G., & Möckli, D. (Eds.). (2025). *Strategic Trends 2025*. ETH Zurich, Center for Security Studies.

- Grover, S. (Ed.). (2025). *The responsibility to protect* (2nd ed.): Perspectives on the concept's meaning, proper application and value. Routledge.
- Gustafson, T. (2025). *Perfect storm: Russia's failed economic opening, the hurricane of war and sanctions, and the uncertain future*. Oxford University Press.
- Gül, D., & Akyol Çalışkan, E. (2025). Eleştirel realist araştırma basamakları çerçevesinde araştırma tasarımı. *International Journal of Social Sciences (Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi)*, ss. 452–488. <https://www.sobider.net>
- Hamzaoğlu, H. (2020). Tarihsel, Kültürel ve Sosyal Bağların Güncel Rusya–İsrail İlişkilerinin Gelişimine Etkisi. *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 6(1), 17-28.
- Hedlund, S. (2025). *Russia Reverts to Muscovy: What if We Simply Drop "Russia" from the Discourse?* Routledge.
- Heisbourg, F. (2025). War or Peace in Ukraine: US Moves and European Choices. In *Survival: February–March 2025* (pp. 7-21). Routledge.
- Hinz, F. (2025). Iran's Shattered Missile Strategy. *Survival*, 67(4), 33-42.
- International Institute for Strategic Studies. (2025). *The Military Balance 2025*. Routledge.
- International Institute for Strategic Studies. (2025). *The Military Balance 2025: The annual assessment of global military capabilities and defence economics*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003630760>
- İlerisoy, M. (2023). Yorumlayıcı fenomenolojik analiz. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(46), 509-527.
- Jakupec, V. (2025). *The West's response to the Ukraine war: Military struggles, NATO challenges, and the reimagining of global politics*. Cham, Switzerland: Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-83428-8>
- Jorge Trujillo, R. (2025). Russia's foreign and security policy in Syria: historical relations, Cold War paradigms, and contemporary geopolitics. *Frontiers in Political Science*, 7, 1489285, 1-11.
- Kara-Murza, V. (2025, May 27). A court case reveals Putin's profound fear. *The Washington Post*. <https://www.washingtonpost.com/opinions/2025/05/27/grigory-melkonyants-putin-election-paranoia/>
- Kashani, M. S. (2023). Structural realist analysis of NATO–Russia geopolitical competition in Eastern Europe and the origins of the Ukraine War. *Interdisciplinary Studies in Society, Law, and Politics*, 2(3), 101–111. <https://doi.org/10.61838/kman.isslp.2.3.12>
- Kertcher, C., & Course, D. (2024). The Practice of Friendship Balancing: Russia-Israel Relations, 2015 to 2021. *Middle East Policy*, 31(2), 67-82.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Kirkham, K. (Ed.). (2025). *The Routledge Handbook of the Political Economy of Sanctions*. Routledge.
- Kissinger, H. (1994). *Diplomacy*. Simon & Schuster.
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology* (2nd ed.). Sage Publications.
- Laryš, M. (2025). Pro-war hardline influencers in Putin's regime in the context of Russia's re-invasion of Ukraine. *Post-Soviet Affairs*, 289-310.
- Lenton, A. (2025). *Decolonizing Russia? (Elements in Soviet and Post-Soviet History)*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781009664738>
- Li, J., Dai, Y., Woldearegay, T., & Deb, S. (2025). Cognitive warfare and the logic of power: reinterpreting offensive realism in Russia's strategic information operations. *Defence Studies*, 1-22.
- Lucas, E. (2014). *The new Cold War: Putin's Russia and the threat to the West*. Palgrave Macmillan.
- Lustick, I. S. (2019). *Paradigm lost: From two-state solution to one-state reality*. University of Pennsylvania Press.
- Lustick, I. S., & Samuel, M. T. (2024). Israel, Annexation, and Sovereignty: Within the Green Line and Across It. *International Journal of Middle East Studies*, 56(3), 361-378.
- Mahoney, J., & Rueschemeyer, D. (Eds.). (2003). *Comparative historical analysis in the social sciences*. Cambridge University Press.

- Marrow, A. (2025, July 22). Russia passes law punishing searches for 'extremist' content. Reuters. <https://www.reuters.com/world/russia-passes-law-punishing-searches-extremist-content-2025-07-22/>
- Mearsheimer, J. J. (2001). *The tragedy of great power politics*. W. W. Norton & Company.
- Mearsheimer, J. J., & Walt, S. M. (2008). *The Israel lobby and U.S. foreign policy*. Farrar, Straus and Giroux.
- Metin, O., & Ünal, Ş. (2022). İçerik analizi tekniği: İletişim bilimlerinde ve sosyolojide doktora tezlerinde kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 273-294.
- Mihaylov, D. (2025). Syria: A Sudden Change, a Complicated Present, a Nebulous Future. *Israel Journal of Foreign Affairs*, 1-9.
- Muminov, N. (2013). *Vladimir Jabotinsky'nin Büyük İsrail düşüncesi ve İsrail dış politikası* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. İstanbul Üniversitesi Tez Merkezi.
- Müller, P., & Slominski, P. (2025). The soft hostage-taking of EU foreign policy: Hungary's rule of law conflict with the EU and Russia's war against Ukraine. *Journal of European Public Policy*, 1-27.
- Nakhoul, S., Spetalnick, M., & Lubell, M. (2025, June 19). Israel's airstrikes aim to break foundations of Khamenei's rule in Iran. Reuters.
- Nasr, V. (2025). *Iran's grand strategy: A political history*. Princeton University Press.
- Paçal, S. (2018). 11 Eylül sonrası dönemde Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri'nin uluslararası terörizm ile mücadele politikalarının karşılaştırılması [Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi], İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Park, M. (2025). ICC Arrest Warrants for Heads of State and Others: Implications for the Republic of Korea. *The Korean Journal of International and Comparative Law*, 13(1), 115-130.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods* (4th ed.). Sage Publications.
- Peez, A., & Bethke, F. S. (2025). Does public opinion on foreign policy affect elite preferences? Evidence from the 2022 US Sanctions against Russia. *International Studies Quarterly*, 69(1), sqae145.
- Peters, J., & Geist Pinfeld, R. (Eds.). (2024). *Routledge handbook on Israel's foreign relations*. Routledge.
- Pinfeld, R. G., Jones, C., & Ehteshami, A. (2025). Collision Course: How Iran and Israel Brought the Middle East to the Brink of War. *Global Policy*, 16(2), 289-298.
- Piper, E., & Hnidiy, V. (2025, July 2). As US and European aid cuts deepen, Ukraine's humanitarian lifelines fray. *Reuters*.
- Preter, V., & Lerner, J. (2024). Class rivalry in ethno-national migration: Soviet intelligentsia vs. the Russian middle class in Israel. *Social Identities*, 30(3), 156-175.
- Prof. Dr. Cihat Yayıcı: BOP projesi aslında Büyük İsrail Projesidir! (2025, Şubat 18). Bölge Gazetesi. <https://bolgegazetesi.com.tr/prof-dr-cihat-yayci-bop-projesi-aslinda-buyuk-israil-projesidir/>
- Rakov, D. (2024). Israel and Russia. In J. Peters & R. Geist Pinfeld (Eds.), *Routledge Handbook on Israel's Foreign Relations*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003048398-18>
- Reuters. (2025, June 19). Putin and Xi condemn Israel over its Iran strikes in phone call, Kremlin says. Reuters. <https://www.reuters.com/world/china/russias-putin-chinas-xi-condemn-israel-over-its-iran-strikes-phone-call-kremlin-2025-06-19/>
- Reuters. (2025, July 4). Hezbollah weighs scaling back its arsenal in wake of Israel war. Reuters. <https://www.reuters.com/world/middle-east/hezbollah-weighs-scaling-back-its-arsenal-in-wake-of-israel-war-2025-07-04>
- Reuters. (2025, August 19). Rutte says Article 5-type deal considered for Ukraine; NATO membership not discussed.
- Ribeiro, R. C. de, & Zelizer, B. (Eds.). (2025). *Media and propaganda in an age of disinformation*. Routledge.
- Robertson, N. (2025, July 31). After Trump's Ukraine pivot, Senate panel moves to fund more military aid. *The Washington Post*. <https://www.washingtonpost.com/national-security/2025/07/31/trump-ukraine-aid-congress/>
- Romanyshyn, I., & Bergmann, J. (2025). Preference convergence, functional pressure and supranational entrepreneurship: explaining the launch and design of the EU's military assistance mission to Ukraine. *European Security*, 1-21.

- Ross, D. (2025). *Statecraft 2.0: What America Needs to Lead in a Multipolar World*. Oxford University Press.
- Sabbagh-Khoury, A. (2023). *Colonizing Palestine: The Zionist left and the making of the Palestinian Nakba*. Stanford University Press.
- Salt, J. (2025, March 6). Greater Israel and the destruction of Palestine: Can the US and Israel be stopped? *The Palestine Chronicle*. <https://www.palestinechronicle.com/greater-israel-and-the-destruction-of-palestine-can-the-us-and-israel-be-stopped/>
- Sander, O. (2014). *Siyasi tarih: İlkçağlardan 1918'e* (28. baskı). İmge Kitabevi.
- Sarotte, M. E. (2021). *Not one inch: America, Russia, and the making of post-Cold War stalemate*. Yale University Press.
- Sayar, H. (2024). Yinon Planı'ndan günümüze Ortadoğu. *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Dergisi*, 7(3), 534-547.
- Sayın, Y. (2006). *Büyük Ortadoğu Projesi ve gizli örgütler*. Odak Yayınevi.
- Scheer, S. (2025, July 16). National advertising blitz urges Israelis not to spy for Iran. Reuters. <https://www.reuters.com/business/media-telecom/national-advertising-blitz-urges-israelis-not-spy-iran-2025-07-16>
- Scheckenhofer, L., Teti, F. A., & Wanner, J. (2025, May). Dodging Trade Sanctions? Evidence from Military Goods. In *AEA Papers and Proceedings* (Vol. 115, pp. 573-577). 2014 Broadway, Suite 305, Nashville, TN 37203: American Economic Association.
- Shereshevsky, Y. (2025). Complementarity (Un) Fairness: Powerful States and their Ability to Avoid ICC Proceedings by Conducting Domestic Investigations. *Journal of International Criminal Justice*, mqaf013, 1-22.
- Shichor, Y. (2025). Out of Proportion: Israel's Paradox In China's Middle Eastern Policy. *Middle East Policy*, 32(1), 54-73.
- Shkel, S. (2025). *Elections, the Ethnic Factor and Patronal Politics in the Russian Regions: Anatomy of Loyalty*. Routledge.
- Snyder, T. (2018). *The road to unfreedom: Russia, Europe, America*. Tim Duggan Books.
- Söyler, M. (2021). Süreç Takibi Yöntemi: Nedensellik, Zamansallık, Kuram Geliştirme ve Kuram Testi. *Liberal Düşünce Dergisi*, 26(101), 67-94.
- Spiro, D., Wachtmeister, H., & Gars, J. (2025). Assessing the impacts of oil sanctions on Russia. *Energy Policy*, 206, 114739, 1-10.
- Stockholm International Peace Research Institute. (2025). *SIPRI Yearbook 2025: Armaments, disarmament and international security*. Oxford University Press.
- Struk, N., Prokop, M., & Werbowia, O. (2025). *The economics of Russia's war in Ukraine: Impact analysis of economic policy and finance*. Routledge.
- Stuvøy, K. (2025). Everyday authoritarianism in Russia: new and old stigmatisation and insecurities in monotowns. *Contemporary Politics*, 1-22.
- Suh, K., Griffiths, R. D., & Gunitsky, S. (2025). Hegemonic shocks and patterns of secession. *International Interactions*, 568-597.
- Şimşek, H. F. (2025). Iran's proxy war paradox: strategic gains, control issues, and operational constraints. *Small Wars & Insurgencies*, 997-1024.
- Tainter, J. A. (1988). *The collapse of complex societies*. Cambridge University Press.
- Tan, T., & German, M. (2021). Russian-Iranian strategic partnership in Syria: Converging interests but diverging goals. *Open Journal of Political Science*, 12(1), 1-13.
- The Washington Post. (2025, April 12). Syria seeks to sever last Iran-linked networks for smuggling arms and cash. *The Washington Post*. <https://www.washingtonpost.com/world/2025/04/12/syria-iran-smuggling-networks>
- The Washington Post. (16 Haziran 2025). Russia fears Israel's conflict with Iran could cost it another Mideast ally. <https://www.washingtonpost.com/>
- Todd, E. (2003). *After the empire: The breakdown of the American order*. Columbia University Press.
- Ulaş, M. (2025). Filistin-İsrail ve Ukrayna-Rusya Savaş Haberlerinin İdeoloji Perspektifinde Tematik Analizi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (69), 112-135.
- Van Evera, S. (1997). *Guide to methods for students of political science*. Cornell University Press.
- Verdier, P. H. (2025). International finance and the return of geopolitics. *American Journal of International Law*, 119(2), 229-278.

- Waltz, K. N. (1979). *Theory of international politics*. McGraw-Hill.
- Weinberg, DM (2025). İsrail Devleti'nin Antisemitizme Karşı Mücadeledeki Değişen Rolü: Diplomatik Bir Tarih ve Kişisel Anı. *İsrail Dış İlişkiler Dergisi* , 1-23.
- Yacoubian, M., & Todman, W. (2025, July 17). Violence escalates as Israel intervenes in southern Syria. Center for Strategic & International Studies (CSIS).
- Yetim, M., & Erdağ, R. (2018). Uluslararası ilişkilerde eleştirel söylem analizi: Revizyonist söylemin gelişimi. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 79-100.
- Yıldız, M. (2025). İsrail dış politikasının temel dinamikleri. *Ortadoğu Araştırmaları Merkezi Dergisi*, 12(1), 41-44.
- Yinon, O. (1982). A strategy for Israel in the nineteen eighties. *The Zionist Plan for the Middle East. Translated and Edited by Israel Shahak. Association of Arab-American University Graduates, Inc., Belmont, Massachusetts, Special Document*, 1-16.
- Zakharchenko, A. (2025). Advantages of the connective strategic narrative during the Russian–Ukrainian war. *Frontiers in Political Science*, 7, 1434240, 1-13.
- Zengerle, P. (2025, April 3). U.S. Senate rejects effort to block arms sales to Israel. Reuters.
- Zisserman-Brodsky, D. (2022). Israel–Russia Bilateral Relations: Market Rationality and Political Affinity. In *Routledge Handbook on Contemporary Israel* (pp. 210-224). Routledge.